

20.YY felsefesinin
ortaya çıkışı

20.YY felsefesinin
özellikleri

20.YY felsefesinin
temel problemleri

Gerçeklik –görünüş
sorunu

Yorum sorunu
Varoluş-öz sorunu

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

“ 20.YÜZYIL
FELSEFESİNİN
ORTAYA ÇIKIŞI ”

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

20.YY FELSEFESİ

- ❖ 20.yüzyıl korku ve umutsuzluk çağı olarak görülür.
- ❖ Bu şekilde adlandırılmasının nedeni bu dönemde yaşanan sosyal, politik ve ekonomik olaylardaki çöküşlerdir.

- ❖ 20. yüzyıla nasıl bir atmosferde girilmiştir?
- ❖ Rönesans'tan itibaren insanların; aydınlanmaya, bilime, akla, ilerlemeye olan inançları sürekli artarak 20. yüzyıla girilmiştir. Teknoloji ve sağlık alanındaki gelişmelerle birlikte yeni umutlar oluşurken Avrupa kültürüne yönelik yüksek bir güven vardır. Öte yandan dünyanın pek çok yerinde de sömürgecilik bütün acımasızlığıyla devam etmektedir.

- ❖ Batı dünyasının akıl, bilim, teknoloji ve kültürünün, kısaca Aydınlanmanın temel ilkelerinin yıkılışı I. Dünya savaşı ile gerçekleşmiştir. Öyle ki, I. Dünya savaşı sonrası Batı dünyası, akla, bilime duyduğu güven konusunda büyük bir hayal kırıklığı yaşamıştır. Çünkü o aşırı güven duyulan aklın, barbar yönü görülmüştür.
- ❖ II. Dünya savaşı ise 20. yüzyılın barbarlığını bütün çıplaklığıyla açığa çıkarmıştır. Bu dünya savaşlarında, akıl, bilim ve teknolojinin el ele verdiği yüksek kültürle övünen insanlar her açıdan büyük kıyımlar yapmıştır

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

Bu dönemde politik ve ekonomik çöküşlerle yaşanan dramatik olaylar, insanları umutsuzluğa sürükleyerek onların bireyselleşmelerine neden olmuştur.

Yaşanan olaylar, insanların değer anlayışlarında değişimler meydana getirmiş ve bazı değerler derinden sarsılmıştır. Filozoflar, çağın bu sorunlarına karşı duyarlılık göstermiş ve bu durumu felsefelerinde işlemiştir.

Son yüz yıllık dönem, insanların yaşadığı büyük acıların ve hızlı değişimlerin olduğu yıllardır. Bunları sayacak olursak;

20.YY FELSEFESİ

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

20.YY
FELSEFESİ

20.YY'da Yaşanan Olaylar

iki Büyük Dünya Savaşı ve Bölgesel Savaşlar

Faşist, Totaliter Ve Sosyalist Devletlerin Doğuşu Ve Yıkılışı

Nükleer Silahlar Kitle imha Silahlarının İcadı

Soykırımlar sömürgecilik

Kurtuluş savaşları

Hızlı ve sağlıksız kentleşme

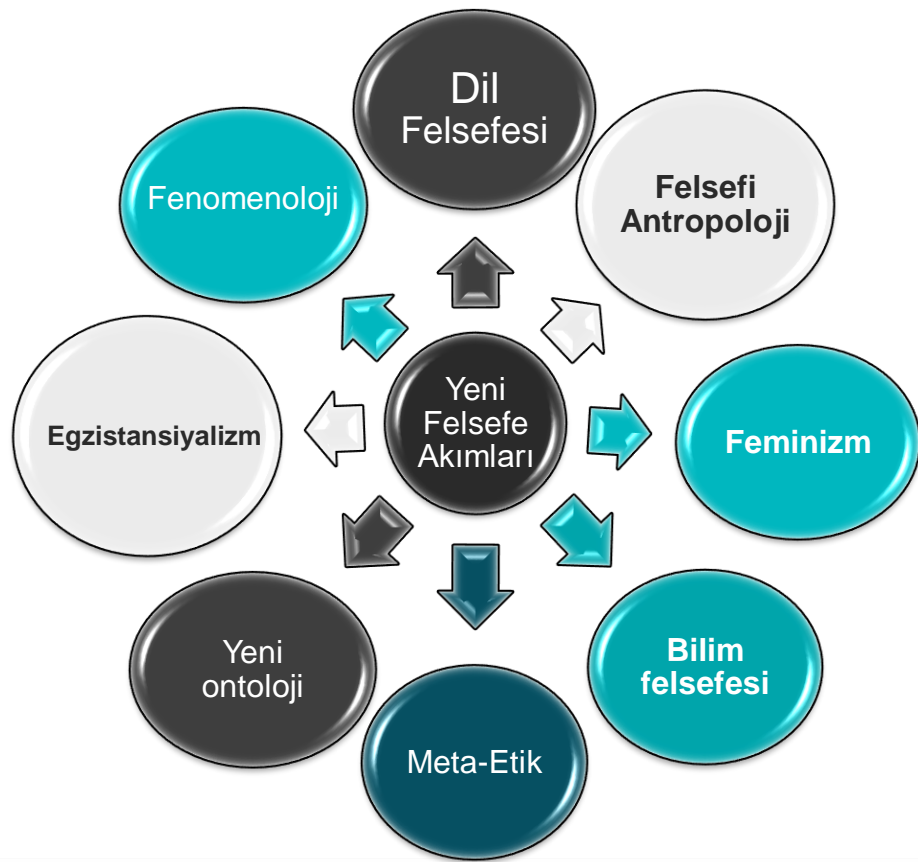
Teknolojinin olağanüstü hızlı gelişimi

Sesli basın, radyonun hem sesli hem görüntülü hale gelmesi ve görüntülü iletişimin artması

Küreselleşme

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

Alan Adı	İnceleme Konusu
Bilim Felsefesi	Bilimi her yönü ile anlamayı amaçlayan felsefe alanı olarak sistemleşmiştir.
Felsefi Antropoloji	Konusu bütünüyle insan olan felsefe alanıdır; insan kavramını tüm boyutlarıyla anlayıp açıklamayı hedefler.
Toplumsal Cinsiyet Felsefesi	İnsanın toplumsal yaşamdaki konumunu temel alır. Cinsiyet, cinsel tercihler ve bunların toplumsal yaşamdaki rolü üzerine çalışan felsefedir.
Dil Felsefesi	Dilin gönderimlerini, bir iletişim aracı olarak niteliklerini mantık bilimi ile ilişkili olarak anlamaya çalışan felsefedir.
Feminist Felsefe	Toplumsal yaşamda kadının erkekle eşit koşullarda yer almasının anlamını, söz konusu yerin edinilmesinde yapılması gerekenleri tartışan felsefedir.
Meta-etik	İnsan eylemlerinin ahlaki yaşam içindeki rolünü tartışan felsefe alanıdır.

20.YY FİLOZOFLARI

1800

- E.HUSSERL
- H.BERGSON
- WHITEHEAD
- B.RUSSEL
- E.CASSIER
- N.HARTMAN
- L.WITTGENSTEIN
- M.HEİDEGGER
- R.CARNAP

1900

- GADAMAER
- K.POPPER
- AYN RAND
- J.P.SARTRE
- A.J.AYER
- A.CAMUS
- T.KUHN
- J.HABERMAS

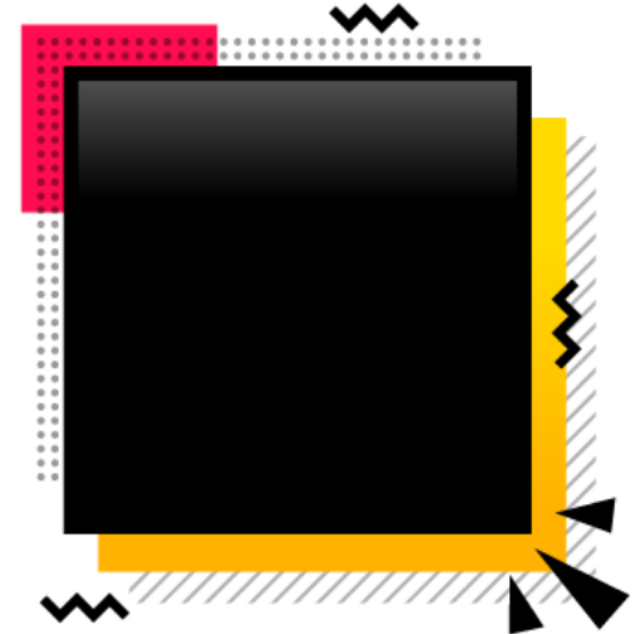
FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

**20.YÜZYIL
FELSEFESİNİN
ÖZELLİKLERİ**

**FELSEFE
TYT-AYT
KAMPI**

20.YY FELSEFESİNİN ÖZELLİKLERİ

Felsefenin problemlerine yeni açıklamalar getirilen bir dönemdir.

Felsefenin yeni yöntemler kazandığı ve felsefede yeni ana akımların ortaya çıktığı dönemdir.

Bilim felsefesinin ortaya çıktığı bir dönemdir.

Felsefede uzmanlaşmanın olduğu dönemdir.

Kadın filozofların sayısının arttığı ve feminizm akımının ortaya çıktığı dönemdir.

Felsefe tarihinin en fazla yayın çıkarılan dönemdir.

Felsefenin alanlarında derinleşilen bir dönemdir.

Sembolik mantık ve dil çalışmalarının yapıldığı bir dönemdir.

Felsefenin üniversiteler aracılığıyla dünyanın her yerinde yapıldığı dönemdir.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

20.YY FELSEFE AÇISINDAN NASIL BİR ÇAĞDIR?

20.YY

Filozofların hemen hepsinin yüksek öğretim kurumunda akademisyen pozisyonunda olduğu bir çağdır.

20.YY

Filozofların genelde felsefenin belirli bir alanında yetkinleştiği bir çağdır.

20.YY

Çeşitli ideolojilerin, fikirlerin çatıştığı bir çağdır.

20.YY

Metafiziğe karşıt olan eğilimlerin yoğun olduğu bir çağdır.

20.YY

Gerçekliğin ancak deney yoluyla bilinebileceğini iddia eden pozitivizmin ve deneyciliğin etkili olduğu bir çağdır.

20.YY

Felsefede mantık çalışmalarına ve bilim felsefesine önem verildiği bir çağdır.

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

**20.YÜZYIL
FELSEFESİNİN
PROBLEMLERİ**

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

20.YÜZYIL FELSEFESİNİN TEMEL PROBLEMLERİ VE AKIMLARI

GERÇEKLIK-GÖRÜNÜŞ SORUNU
(FENOMENOLOJİ)

METAFİZİK BİLGİ SORUNU
(MANTIKÇI POZİTİVİZM)

YORUM SORUNU
(HERMENEUTİK)

VARLIK SORUNU
(YENİ ONTOLOJİ)

VAROLUŞ-ÖZ SORUNU
(VAROLUŞÇULUK)

DEĞİŞİM SORUNU
(DİYALEKTİK MATERYALİZM)

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

**Gerçeklik-Görünüş
Sorunu
Fenomenoloji**

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

Gerçeklik-Görünüş Sorunu (Fenomenoloji)

- 19. Yüzyılda kriticizm ve pozitivizm akımları felsefeyi metafizikten arındırmak istemişti.
- Kant varlık, tanrı ve ruh gibi konuları inceleyen felsefenin gerçek bilgiye erişemeyeceğini söylüyordu.
- Ona göre, bu konular deney üstüdür, yani insanın duyu organlarıyla algılamayacağı konulardır.

- Aynı şekilde pozitivizmin kurucusu olan Comte da ancak duyu organlarının sağladığı verilerin bilinebileceğini savunuyordu.
- Her iki filozofta metafiziğe kapılar kapatmış felsefenin alanını daraltmıştır.

- Ancak 20.yüzyılda E.Husserl Fenomenoloji yöntemiyle metafiziğe kapıları tekrar açmıştır.

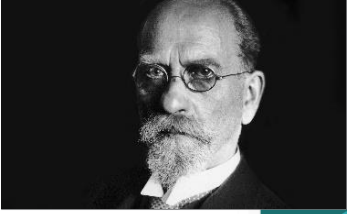
FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

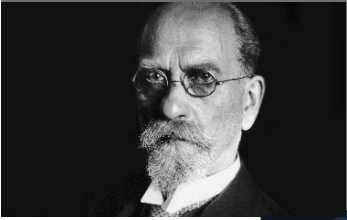
FENOMENOLOJİ

Fenomenoloji, 20.yüzyılda gerçekliği olgusal alanla sınırlayan yaklaşımlara karşı görünenin ardında gerçekliği mümkün kılan bir öz olduğu ve bilincin yönelimi ile bu öze ulaşılabilceğini savunan felsefe akımıdır.

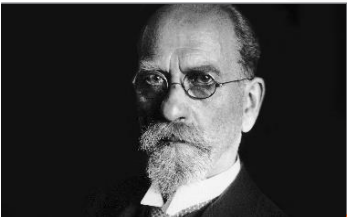
Öz nedir? varlığı varlık haline getiren, onu şey yapan temel nedendir. Bu görüşe göre «öz» fenomenin içinde vardır ve bilinç onu sezgi ile kavrayabilir.

Fenomenolojik yaklaşıma göre, gerçeklik tek başına tanımlanamaz. Gerçekliğin kesin ve herkes tarafından kabul edilen bir anlamı olamaz; çünkü gerçeklik ancak onunla ilgilenen bilinç tarafından bilinebilir.

Gerçekliğe yönelmiş her farklı bilincin gördüğü gerçeklik farklı olacaktır. Fenomenoloji “Kime göre, neye göre” sorusu üzerinden tanımlanabilir.

Fenomenolojik yöntem, fenomenler hakkında daha önceden söylenmiş olan hiçbir şeyi çıkış noktası olarak almamayı, geleneksel felsefi ya da bilimsel kuramların sonuçlarından yararlanmamayı gerektirir.

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

Fenomenolojik Yöntem

- ❖ Fenomenoloji öze ulaşmak için kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntemde fenomenin özünü bilebilmek için önce bütün verilmiş olan bilgiler parantez içine alınır. (görünüşün aldatıcı yapısı, önyargılar ve rastlantısal durumlar). Öz, fenomenin paranteze alındıktan sonra bilincimizde kalan saf karşılığıdır.

Paranteze Alınan Bilgiler

Tarihle ilgili paranteze alma: Günlük yaşamdan, dinden, tarihten, bilimden edinilen tüm kanaat, görüş ve ön yargıları dışarda bırakma.

Varoluşla ilgili paranteze alma: İncelenen nesnenin var olup olmadığına ilişkin görüşleri dışarda bırakma.

İdelerle ilgili paranteze alma: Zaman ve mekan ile ilgili belirlenimler bakımından nesnede bulunan, bilincin nesnesi olmayan şeyleri dışarda bırakma.

Böylece bu paranteze almaldan sonra geriye tek bir şey kalır, o da bilincin ancak saf yönelimi çerçevesinde ortaya çıkan nesnenin özü'dür.

- ❖ Örneğin; elmanın kokusunu, şeklini, tadını, görüntüsünü, ağırlığını paranteze alırsak geriye sadece bilincin düşündüğü elma kavramı kalır. İşte bu varlığın fenomenidir. Bu özler zaman ve mekan üstüdürler; ancak platondaki idealar gibi varlıkların bir asıldan alan kopyaları şeklinde değil, doğrudan doğruya varlığın kendisindedirler.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

YORUM

SORUNU

HERMENEUTİK

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

HERMENEUTİK

Hermeneutik, bir anlama, yorumlama öğretisidir. Genel anlamda, herhangi bir ifade, anlam, metin ya da sanat eserinin anlamına yönelik yorumlamadır.

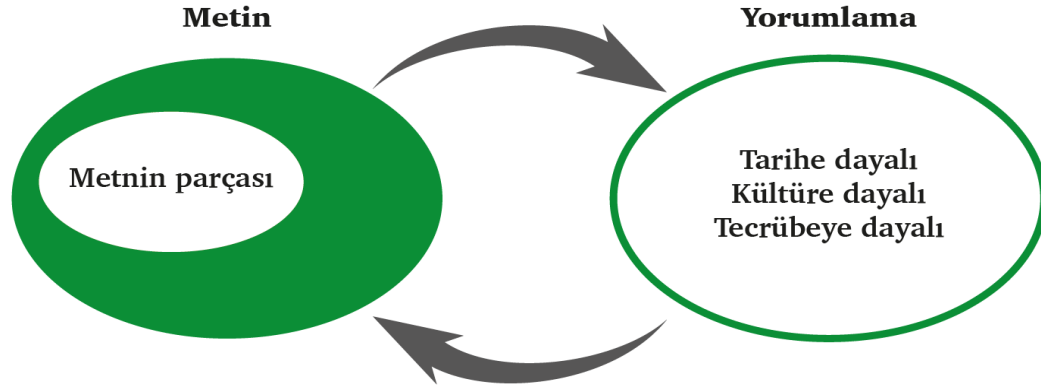
HERMENEUTİK SÖZCÜĞÜNÜN KÖKENİ

Hermeneutik kavramının temelinde “hermeneia” sözcüğü yatar. Hermeneia, kutsal iletinin yorumlanarak insanlarca anlaşılabilir bir dile çevrilmesi ödevidir. Hermes bu ödevi üstlenmiş, yani tanrısal sözleri insanların anlayabileceği bir biçimde onlara aktarmış, aktarırken de iletinin satır aralarını doldurmuş, yani yorumlamıştır.

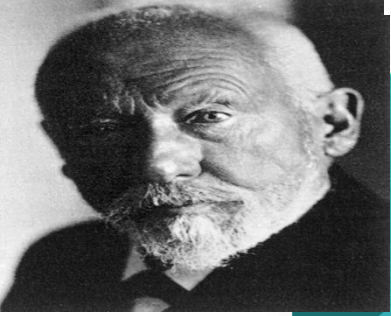
HERMENEUTİK

Hermeneutik, bir başka dünyaya ait bir anlam bağlamını o an içinde yaşanan dünyaya aktarma/çevirme etkinliğidir. Hermeneutik göre parçaları anlamak için bütüne ve bütünü anlamak içinde parçalara başvurmak gerekir.

Şekil 5.1: Yorumsal döngü

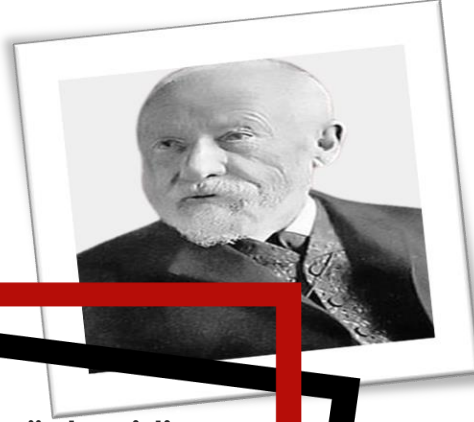
Felsefenin Hermeneutikle sistemli bir şekilde karşılaşması orta çağ dönemine rastlar. Orta çağ filozoflarının kutsal metinleri akılla yorumlama etkinlikleri Hermeneutik bir çaba olarak karşımıza çıkar. Hristiyan filozofların İncil, Müslüman filozofların ve kelim okullarının Kuran'ı yorumlama etkinlikleri Hermeneutiğin ilk sistemli uygulamaları olarak kabul edilir.

Hermeneutik, öncelikle kutsal, felsefi, edebi ve hukuki metinler üzerine bir yorumlama etkinliği olarak ortaya çıkmış, zamanla düşünürlerin çabalarıyla varlığa, dünyaya ve deneyime doğru genişletilmiştir.

DİLTHEY

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

- ❖ Dilthey'a doğa bilimleri ve tin bilimleri arasında ayırım yapar. Ve derki hermeneutik tin bilimlerinin/ kültür bilimlerinin anlama yöntemidir.
- ❖ Aydınlanma döneminde, doğa bilimlerinin yöntemi tin bilimlerine de uygulanırsa nesnel hakikatlere ulaşılacağı, böylelikle tin bilimlerinin de bilimsel nitelik kazanacağı düşüncesi egemen olmuştur.
- ❖ Dilthey bu anlayışa karşı çıkar. Ona göre, doğa bilimlerinin yöntemi tinsel bilimlere uygulanamaz. Doğa olayları ve insan eylemleri iki farklı alanı temsil etmekte, konusu ve yöntemleri itibariyle de farklıdır. Doğa bilimlerinin yöntemi açıklamak, tin bilimlerinin yöntemi ise anlamaktır. Bilginin nesnesi birinde yasalar, diğerinde yaşantıdır. Yani tinsel bilimlerin nesnesi insanın yaşantısı ve bu yaşantıdan doğan ifadelerdir.
- ❖ Doğa bilimleri, deney ve gözleme dayanır, tin bilimleri, insanın kendi bireyselliğine, yaşam dünyasına, deneyimlerine, tarihsel dönemin tinsel yapısına, dile yüklediği anlamlara dayanır. Kısaca, insanı anlamak Dilthey'a göre tarihle olanaklıdır.
- ❖ Tarihsel bir dönemi veya tarihsel bir olayı anlayabilmek için o dönemin tinsel yapısının dile yüklediği anlamlarına bakılması gerekir.

GADAMER

01

Gadamer hermeneutiği «hakikat arayışı» olarak tanımlar. Ona göre felsefenin görevi varoluşumuzun yorumlamaktır. Yorumlama, zaten bildiklerimizden başlayarak anlayışımızı derinleştirme sürecidir.

02

Ön yargılarımız ve inançlarımız, sormaya değer bulduğumuz sorular ve tatmin olduğumuz türde cevapların hepsi tarihimizin bir ürünüdür.

03

Tarihin ve kültürün dışında durmayız, bu nedenle de asla tarafsız bir bakış açısına ulaşamayız. Gadamer ön yargı sahibi olmamızı olumsuz bir nitelik olarak görmez, ona göre önyargılarımız bizim başlangıç noktalarımızdır.

04

Gadamer yaşamlarımızı ve kendimizi anlama sürecimizi «tarihle söyleşi yapmaya» benzetir. Anlamak üretilmiş bilginin yeniden üretilmesidir. Gadamer anlamayı «ufukların kaynaşması» dediği teoriyle açıklar

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

Ufukların Kaynaşması Teorisi

- ❖ Gadamer'e göre, "anlama"da iki taraf vardır; biri anlamaya yöneldiğimiz metin, diğeri metni yorumlayan kişi. Anlama, bu iki ufku kaynaşmasıyla gerçekleşir. Söz gelimi, Platon'a ait bir felsefe metnini okuduğumuzda, bulunduğumuz 21. yüzyılın ufkuyla bakar ve ona göre yorumlarız. Ancak Platon'un metni İlk Çağ'a aittir. Gadamer biz ne kadar İlk Çağ'ın ufkuyla metne bakmaya çalışsak da asla başaramayacağımızı söyler; çünkü ön yargılarımızdan kaçınamayız. Bu noktada Gadamer ön yargılara olumsuz bakmaz; onları, okuduğumuzu anlamada bize kılavuzluk ettiğini belirtir.
- ❖ Örneğin, Orta Çağ'da Farabi'nin ortaya koyduğu Aristoteles portresi, aslında kendi anladığı biçimiyle bir Aristoteles'tir. Gadamer'e göre burada ortaya konulan anlam, Farabi ile Aristoteles'in ufuklarının kaynaşmasının bir sonucudur. Bu da bir bakıma İlk Çağ ufku ile Orta Çağ ufkunun kaynaşması demektir.
- ❖ Gadamer, insanın kendi ufkunu terk ederek başkasının tarihsel ufkunu anlayamayacağını, ancak kendi tarihsel ufku ile bir başkasının tarihsel ufkunu anlayabileceğini iddia eder.

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

GADAMER'İN HERMENEUTİK BAKIŞI

Bir metni anlama, farklı ufukların kaynaşmasıyla gerçekleşir.

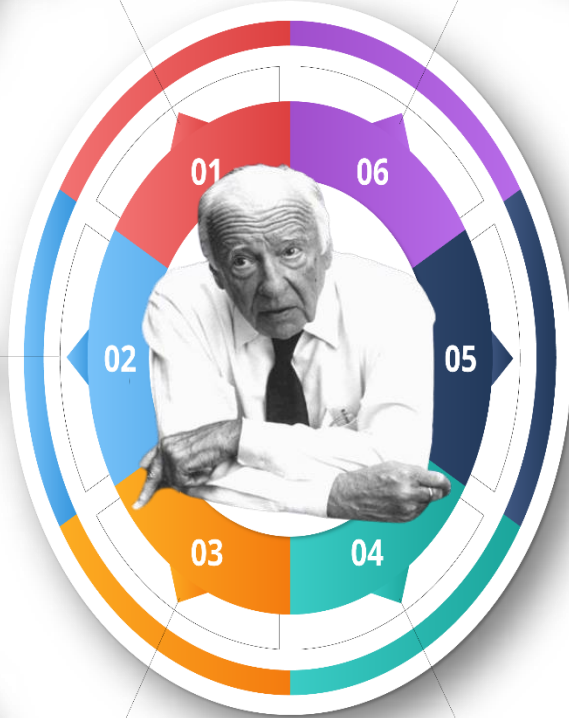
Yorumcunun içinde bulunduğu güncel konumu göz ardı edip, metnin yazıldığı tarihsel duruma ulaşamaz.

Ufukların kaynaşması, yazarın ufkuyla okurun ufkunun yakınlaştığı kaynaştığı bir durumu, bir uzlaşmayı ifade eder.

Ön yargılar okuduğumuz metni anlamada bize kılavuzluk eder.

Tarihteki bir olayı anlamının şartı, o olayların tarihsel ufkuna yaslanmak değildir. İnsan ancak kendi zamanın ufkuyla tarihsel bir ufku anlayabilir.

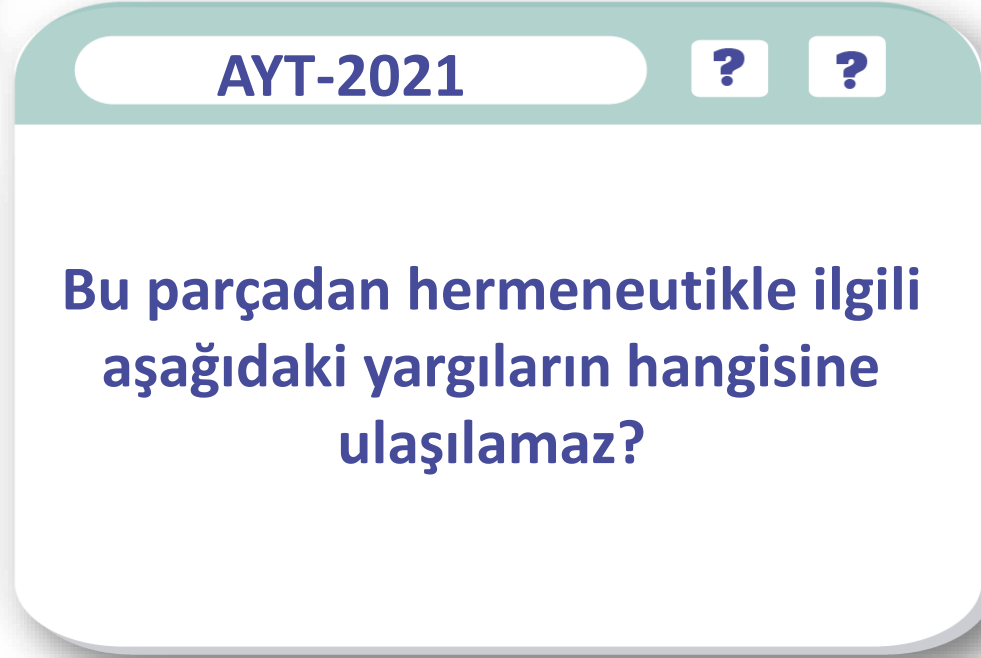
Her anlama ve yorumlama eksik ve farklıdır. Yani yorum, hep yaklaşık bir yorumdur; asla nihai ve mutlak değildir.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

C. Varoluş – Öz sorunu

Varoluş - öz sorununun temelinde insanın nasıl bir varlık olarak dünyaya geldiği, nasıl bir varlık olarak yaşamını sürdürdüğü, seçimlerinde özgür olup olmadığı tartışmaları yatar. Daha derinde sorun, insanın belirlenmiş bir özü veya doğası olup olmadığına ilişkindir. Tartışmanın taraflarına bakıldığında bir yanda, insanın belli bir öze sahip olarak dünyaya geldiğini veya insan doğasının önceden belirlenmiş olduğunu iddia eden özcü felsefeler, diğer yanda ise insanın belirlenmiş bir öze sahip olmadığını veya belli bir doğayla dünyaya geldiğini savunan felsefeler yer alır. Varoluş - öz tartışmalarının bir tarafını **özcü felsefeler** oluştururken diğer tarafta ise **varoluşçuluk** (egzistansiyalizm) akımı yer alır.

Özcü felsefeler, insanın neliği noktasında teosantrik veya determinist yaklaşıma sahiptirler. Tanrı veya determinist evren tarafından belirlenmiş bir özün insanın ne olduğunu belirlediğini savunurlar. Bu fikirler aynı zamanda insan eylemlerinin özgürlüğü konusunda ya sınırlandırılmış bir özgürlüğü kabul ederler ya da insanın eylemlerinde özgür olmadığını iddia ederler. Özcü felsefelerin karşısında yer alan felsefi görüş ise varoluşçuluktur.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

EGSİZTANSİYALİZM (VAROLUŞÇULUK)

- Hayatın anlamının izlerini süren ve bireyin değerinin ne olduğunu anlamaya çalışan bir felsefi akımdır.
- Bu akıma göre insanın önceden belirlenmiş bir özü(kaderi) yoktur. İnsan tamamen özgürdür. Özünü ve değerlerini kendisi oluşturur. O ne olmak istiyorsa o olacaktır.
- Varoluşu özünden önce gelir. İnsan varolur sonra kendi değerlerini oluşturur.
- Bu yaklaşımı savunan filozoflar özgürlük, seçim(irade), varlığın anlamı, varoluş-öz gibi problemler üzerinde durmuşlardır.
- Temsilcileri: Soren Kierkegaard, F.W.Nietzsche. Jean Paul Sartre. K.aspers

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

Jean Paul Sartre

- ❖ Ona göre insan önce var olur, sonra kendi özünü kendisi oluşturur.
  - ❖ İnsan belirlenmemiştir, özgürdür. Hatta özgürlüğe mahkumdur.
  - ❖ Kendisi nasıl tasarlasa öyle olur. Ve bu oluşturma sürekli devam eder.
  - ❖ Ona göre insan doğuştan iyi, kötü, suçlu, dürüst değildir. Özgürce yaptığı eylemlerle bu gibi değerlere sahip olacaktır.
-
- ❖ İnsan dışındaki varlıklar «kendinde varlık» iken insan «kendisi için varlıktır» kendinde varlıkların özleri daha önce tasarlanmıştır. Belli bir amaç için var olurlar ancak insanın özü önceden belli değildir. Kendisini kendi eylemleriyle yaratır.
  - ❖ Örneğin ağaç, çamaşır makinesi kendinde varlıktır. İnsan kendisi için varlıktır.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

«Bizler bir gösterinin tam ortasında kendilerini ansızın sahnede bulan aktörler gibiyiz, elimizde bir senaryo yok, oyunun adını veya hangi rolde oynayacağımızı bilmiyoruz. Ne yapacağımız ne söyleyeceğimizi bilmiyoruz, hatta oyunun bir yazarı olup olmadığını da bilmiyoruz, bunun ciddi mi yoksa saçma bir güldürü mü olduğunu bile bilmiyoruz.

Kişisel tercihler yapmalıyız, ne olacağımıza, kötü adam yada kahraman, maskara yada hüznü olacağımıza biz karar vermeliyiz. Çünkü seçim yapmaya ve özgür olmaya mahkumuz.

Jean Paul Sartre bir pasaj

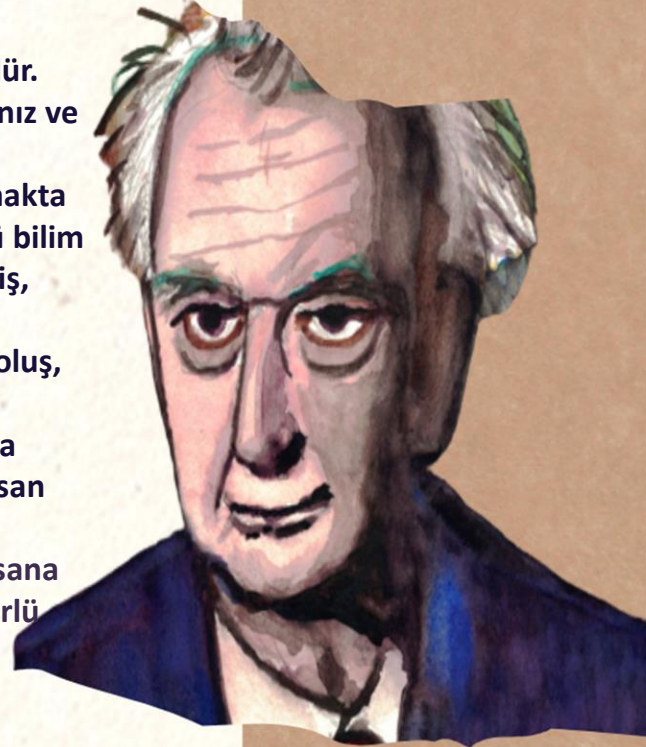
FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

KARL JASPERS

- ❖ Jaspers göre varoluşumuzu sağlayan temel etken özgürlüğümüzdür. Özgürlük ile varoluş aynı şeydir. Biz özgürlüğümüzden dolayı insanız ve özgürlük sayesinde varoluşumuzun bilincine varırız.
- ❖ Jaspers'a göre gerek modern düşünce gerek bilimler insanı anlamakta yetersizdir. İnsan, bilimin konusu olarak nesneleştirilemez. Çünkü bilim zorunluluğun, değişmez olanın peşindedir. İnsan ise; olmuş, bitmiş, değişmez, zorunluluk içinde olan bir varlık değildir.
- ❖ İnsan, seçen, eyleyen, sürekli varoluş içinde olan bir varlıktır. Varoluş, bilimin ulaşamadığı bir alandır. İnsanın varoluşu sürekli bir seçim içindedir; olmak ya da olmamak. Dolayısıyla bilim, insan hakkında bütüncül, mutlak bir bilgi veremez; sınırlı bilgiler sunar. Çünkü insan her zaman bilinenden daha fazlasıdır.
- ❖ Jaspers'a göre varoluş, her türlü nesnelliğin ötesinde olan, her insana özgü olan bir durumdur. İnsan kendi varoluşunun bilincine her türlü nesnel olanın ötesinde yalnızca aydınlanmayla erişebilir.

- ❖ Aydınlanma, insanın kendinin bilincine vardığı, kendine geldiği bir yoldur. Özgür olmayan, özgürlüğünün bilincine varmayan, sürekli boyunduruk altında bulunan kişinin kendisinin farkına varması, varoluşunu gerçekleştirme imkânsızdır. Ancak özgürlüğünün bilincine varan kişi kendi varoluşuna erer ve aydınlanır.
- ❖ "Benim arkamdan hiç gelme, sen kendi yolunu bul ve izle."

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

VAROLUŞÇULUK NEYİ İDDİA ETMEKTEDİR?

İnsan, evrende eylemlerinin yaratıcısı olan biricik varlıktır.

01

İnsanın varoluşu özünden önce gelir.

03

İnsanın eylemlerini kısıtlayan kendi iradesi dışında bir güç yoktur. İnsan eylemlerinde özgürdür.

05

İnsan, dünyaya ne tanrının isteğiyle ne de kendi isteğiyle gelmiştir; bu dünyaya, "hiçliğe" öylesine fırlatılmış durumdadır. İnsan varoluş nedenini asla bilemez.

07

İnsan, kendi varlığını, kendi değerlerini kendisi oluşturur. İnsanın değişmez bir doğası yoktur.

02

İnsanı var eden sadece kendi eylemleridir.

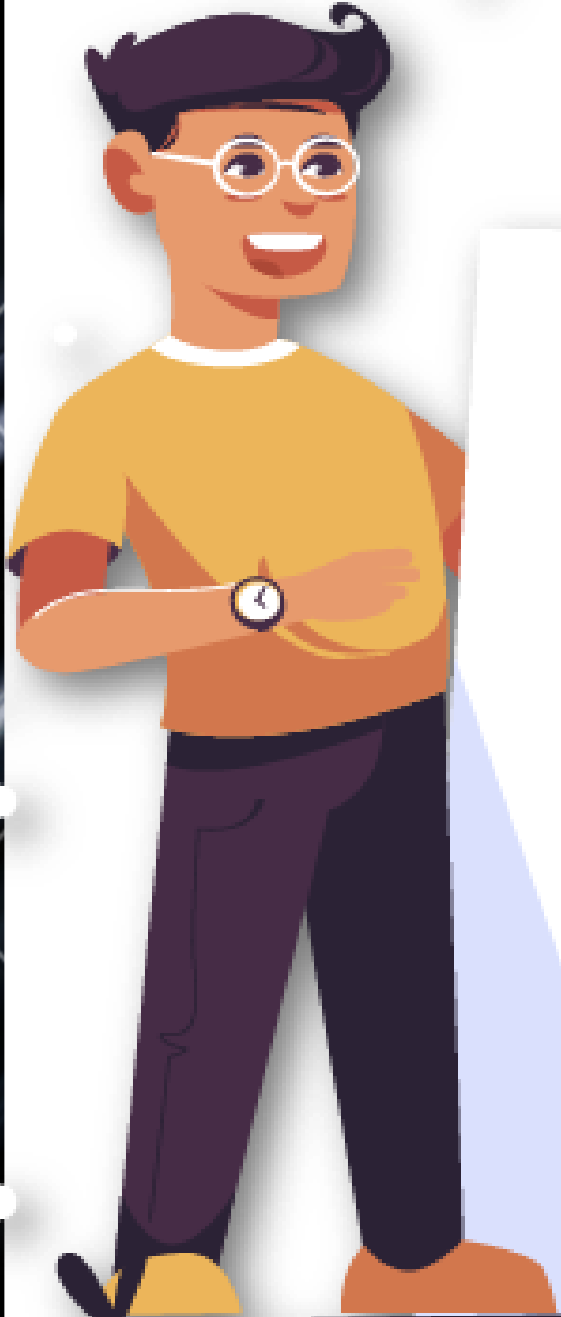
04

Evren, akıl dışı, anlamsız ve saçmadır; evrene anlam veren insandır.

06

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

- Değişim sorunu
- Metafizik bilgi sorunu
- Varlık sorunu
- A.Camus
H.Bergson
- M.Heidegger

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

DEĞİŞİM

SORUNU

DİYALEKTİK MATERYALİZM

FELSEFE

TYT-AYT

KAMPI

- ❖ Değişim sorunu, felsefe tarihinin neredeyse başlangıcından itibaren felsefenin ve filozofların gündeminde olan bir sorundur.
- ❖ İlk olarak, doğa filozofları Herakleitos ve Parmenides'in tartışmalarıyla gündeme gelmiştir. Herakleitos evrende her şeyin değiştiğini iddia ederken Parmenides evrende değişimin olmadığını varlığını bir olduğu iddiasıyla karşı çıkmıştır.

- ❖ 19.yy geldiğimizde değişim problemini ele alan filozofuz f. Hegel olmuştur. Hegel değişimin temelinde düşüncüyü görür. Ve değişim tez-antitez-sentez aşmalarından geçtiğini savunduğu diyalektik idealizm fikrini ortaya atar.
- ❖ 19.yy sonralarında ise Marx ve Engels değişimin diyalektik bir süreç izlediğini ama değişimin temelinde yer alan unsurun düşünce olmadığını madde olduğunu ifade ederek diyalektik materyalizm yaklaşımını ortaya atmışlardır.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

Hegel'de Diyalektik Süreç

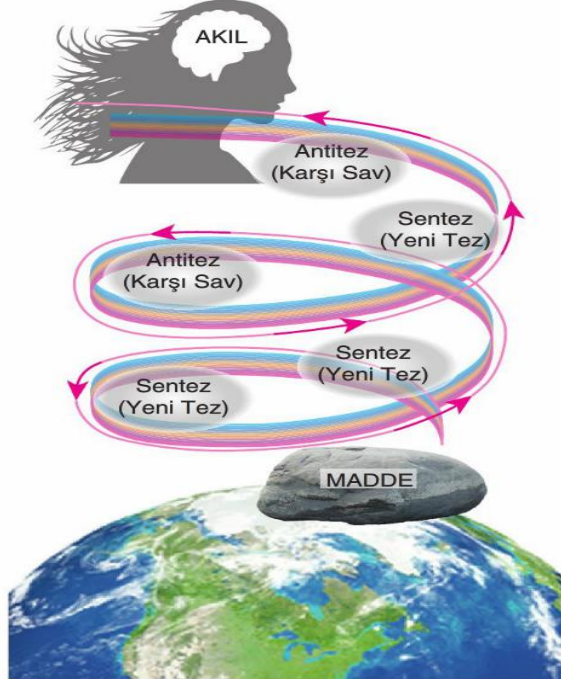

Diyalektik Materyalizm

❖ Marx ve Engels göre Hegel'in diyalektiği baş aşağı durmaktadır. Onu ayakların üzerine durdurmak gerekir. Onlara göre Hegel, diyalektik yöntemi tez-antitez-sentez süreçleriyle belirlemede doğru bir düşünce ortaya koymuş ancak tez aşamasını tin ile başlatmakla hata yapmıştır. Tez aşaması madde yani doğa ile başlamalıdır.

- ❖ Değişimin itici gücü tez ve antitezin çatışmasıdır. Çatışmanın ortaya çıkardığı sonuç olan sentez kendi antitezini yaratır.
- ❖ Kısacası bilinç yaşamı değil, yaşam koşulları bilinci belirler.
- ❖ 20.yüzyılda diyalektik materyalizmi kabul eden filozofların bazıları Rosa Luxemburg, gramsci, althusser, zizek gibi filozoflardır.

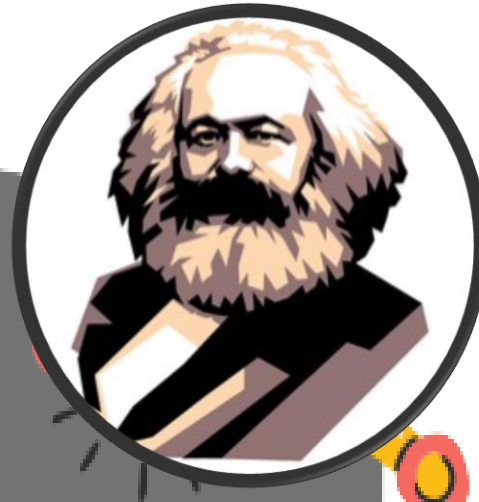
Diyalektik Materyalizm

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

KARL MARX

- ❖ Diyalektik materyalizm'in topluma uygulamasıyla tarihsel materyalizm düşüncesi ortaya çıkmıştır.
- ❖ Marx; tarihteki toplumsal değişimleri inceleyerek, tarihsel dönüşümü üretim süreçlerine bağlayarak açıklamaya çalışmıştır.
- ❖ Ona göre insanlar, ekonomik süreçte üretimde bulunan ve üretim araçlarına sahip olanlar olarak sınıflandırılır. (burjuvazi ve proleter)
- ❖ Ona göre tarihin lokomotifi bu sahip olanlar ile olmayanlar arasındaki çatışma(diyalektik) oluşturur. Ona göre sınıf çatışmaları toplumsal değişimin nedenidir, bu değişim tarihinin bir noktasında kapitalizm kendi içindeki tutarsızlıklar nedeniyle yıkılacaktır.
- ❖ Toplumda ekonomik üretim ilişkileri maddi unsurlar olarak altyapıyı (temeli) oluştururken siyaset ve hukuk gibi kurumlarsa üstyapıyı oluşturur. Marx'a göre altyapı üstyapıyı belirler. Ona göre alt ve üstyapı değişimleri birbirini etkileyerek yeni ekonomik sistemler oluşturur.

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

METAFİZİK BİLGİ

SORUNU

MANTIKÇI POZITIVİZM

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

- ❖ 20.yüzyılda pozitivistin ve bilimin kat ettiği olağanüstü değişimlere bağlı olarak bazı filozoflar metafiziği reddederken bazıları metafiziğe ihtiyaç olduğunu düşünmesini ilerileri sürmüşlerdir. İşte bu durum metafizik bilginin imkanı sorunu ortaya çıkarmıştır.
- ❖ Mantıkçı pozitivistlere göre felsefe alanında varlık, değer tanrı gibi doğruluğu test edilmeyen metafizik görüşlere yer verilmemelidir. Onlara göre doğru bilgi test edilebilen yani doğrulanabilen bilgidir.
- ❖ Pozitivistin, bilinebilir olanın yalnızca olgular olduğu, olguların bilgisinin de bilim tarafından verildiği bu nedenle olgusal alanın dışında kalan metafiziğin bilgi kapsamından çıkarılması gerektiği düşünmesi viyana çevresi olarak bilinen, öncülüğünü moritz schlick'in yaptığı carnap, reichenbach, whitehead aralarında bulunduğu mantıkçı pozitivist akımını kurmuşlardır.

**HANS
REICHENBACH**

**Mantıkçı
pozitivist**

**RUDOLF
CARNAP**

**Mantıkçı
pozitivist**

**MORITZ
SCHLICK**

**Mantıkçı
pozitivist**

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

- ❖ Mantıkçı pozitivistlere göre bilinebilir olanın yalnızca olgular olduğunu kabul eder. Olgusal olanın dışında yer alan her türlü bilgi iddiası hem metafiziktir hem de anlamsızdır.
- ❖ Önermeler anlamlı yada anlamsız olabilir. Anlamlı önerme doğrulanabilir niteliktedir. Anlamsız önermeler metafiziktir, yani kanıtlanabilir ve doğrulanabilir değildir. Örneğin; ruh ölümsüzdür ve bulunduğu beden çürüdüğü zaman diğer bedene geçer» önermesi deney ve gözlemlerle ispatlanamadığı için metafizikseldir.
- ❖ Mantıkçı pozitivistler üzerinde yoğunlaştığı alan dil ve mantık alanıdır. Dil ile ifade edilebilenler bilinebilir. Anlamlı önermeler sembolik mantıkla dil analizlerinin yapılması felsefenin görevidir.
- ❖ Mantıkçı pozitivistler ürün olarak bilimi ve tümevarım yöntemini benimser. Ve bu akıma göre bilim birikerek ilerler.

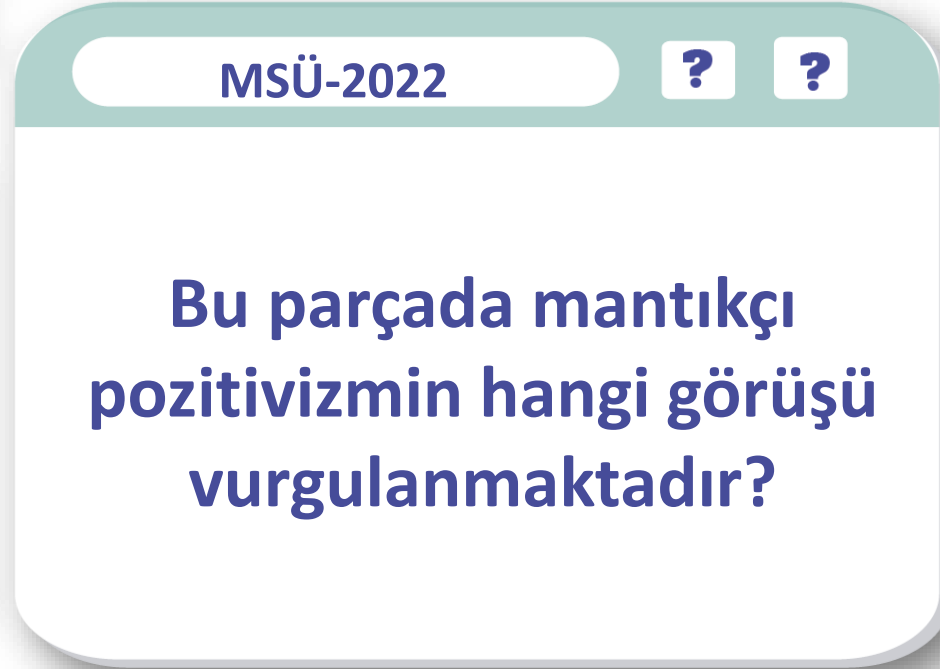
MANTIKÇI POZITIVİZM

Dünyanın bilimsel olarak kavranabilmesinin mümkün olduğunu, felsefesinin görevinin bilimsel önermeleri analiz etmek ve kendi içindeki metafizik öğeleri ayıklamak olduğunu savunan akımdır.

FELSEFE

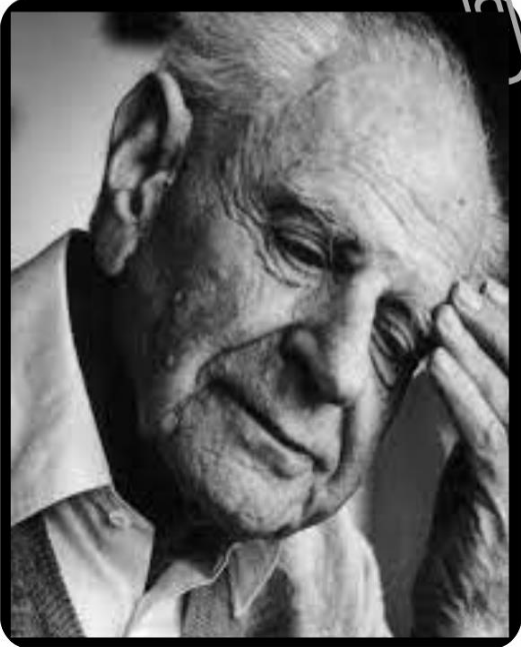
TYT-AYT KAMPI

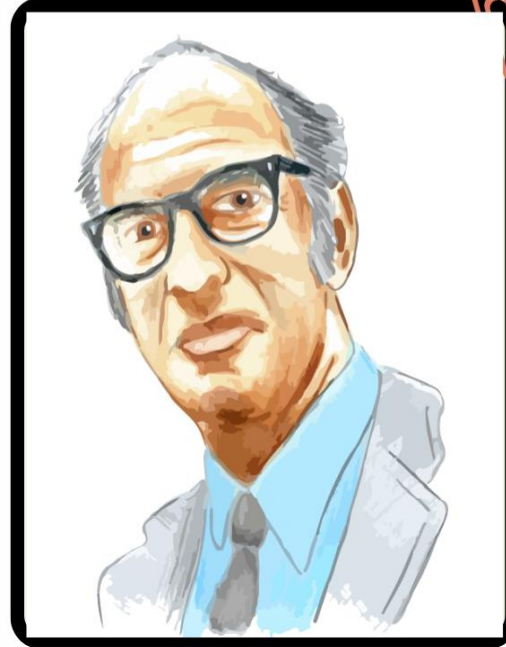
MANTIKÇI POZITIVIZME YÖNELİK ELEŞTİRİLER

K.POPPER

Mantıkçı pozitivistin radikal bilimciliği ve metafizik düşmanlığı bazı eleştirilerle karşılaşmıştır. Bu eleştirilerin en bilinenleri Karl Popper ve Thomas Kuhn'dan Gelmiştir.

T.KUHN

FELSEFE

TYT-AYT KAMPI

- ❖ Karl Popper'in mantıkçı pozitivistlere yönelik eleştirilerinin temelinde doğrulanabilirlik ilkesini yetersiz bulması ve tümevarım yönteminin bazı sorunlara sahip olduğunu düşünmesi yatar.
- ❖ Popper tümevarım ve doğrulanabilirlik ilkesinin taşıdığı sorunlara alternatif olma iddiasındaki «yanlışlanabilirlik» ilkesi ile öne çıkmış bir filozoftur.
- ❖ Ona göre tümevarım yapılan sınırlı sayıdaki gözlemlerden yola çıkarak ulaşılan bir sonuç olduğundan, konu edindiği olgu alanının tüm örneklerini gözleme olanağı taşımaz. Bu durum her zaman gözlenmemiş örneklerin ulaşılan sonucu yanlışlama riskini taşır.
- ❖ Popper, görüşlerinin anlaşılması için basit bir örnek verir. "Bütün kuğular beyazdır." genel önermesi çok sayıda kuğunun beyaz olduğunun gözlemlenmesine rağmen dünyada her an siyah bir kuğu doğma ihtimalinin var olması nedeniyle şüpheli olur.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

Popper'a göre, şimdiye kadar gördüğümüz tüm kuğuların beyaz olmasından çıkardığımız "Tüm kuğular beyazdır." sonucu, gelecekte göreceğimiz tüm kuğuların beyaz olacağını ifade eder. Ancak, biz geleceği henüz yaşamadık ve gelecekte siyah bir kuğu görmeyeceğimizi bilmiyoruz.

- Popper'a göre, bilimin yöntemi "tümdengelim" olmalıdır. Çünkü tümevarım yönteminde öncüller geçmiş ve şimdiyi kapsar; oysa bu önermelere dayalı olarak elde edilen tümel sonuç önermesi geleceği de kapsar. Dolayısıyla tümevarım yöntemiyle doğada hiçbir zaman tam doğru bir genellemeye ulaşamaz ancak sınırlı doğrulamalar mümkündür.
- Popper'a göre, bir kuramın doğruluğunu ortaya koyan kanıtlar bulmak kolaydır; zor olan, kuramı yanlışlayabilecek kanıtları bulmaktır.
- Popper'a göre, bilimsel bilgiler doğruların birikmesiyle değil, yanlışların ayıklanmasıyla ilerler.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

TYT-2020

Mantıkçı pozitivistin bu parçada eleştirilen bilimsel yöntemleri aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tümevarım - doğrulanabilirlik

- ❖ T.Kuhn'un mantıkçı pozitivistliğe yönelik eleştirilerinin temelinde bu görüşün bilimi ürün olarak ele alması yatar.
- ❖ Bilimin bir etkinlik süreci olduğuna inanan Kuhn, aynı zamanda bilimin nesnellik iddiasına da karşı çıkmaktadır. Ona göre bilim, bilim adamlarının kültüründen inançların kişisel kanaatlerin etkilendiği için öznel dir.
- ❖ T.Kuhn felsefesinde paradigma ve bilimsel devrim kavramları öne çıkmaktadır.

Paradigma Nedir?

- ≡ Paradigma: bilimsel çalışmaların kuramsal çerçevesini oluşturan çerçeve yada bakış açısıdır.
- ≡ Bir bilim çevresine belli bir süre için bir model sunan, örnek sorular ve çözümler üreten, evrensel olarak kabul edilmiş kuramdır.
- ≡ Bilim insanlarını yönlendiren, araştırmanın kurallarını, standartlarını belirleyen ilkelerdir.

- ❖ Bir paradigmadan diğerine geçiş ,sosyal devrime benzer. Bilim birikimsel bir süreç izlemez, dolayısıyla bilimsel gelişme yada ilerlemeden değil, ancak bilimsel değişmeden söz edilebilir.
- ❖ Bilimsel devrim ihtiyacı karşılamayan yada hali hazırdaki sorunların çözümünde yetersiz kalan paradigmanın, yerini yeni paradigmaya bırakmasıdır.
- ❖ Yeni paradigma eski sorulara cevap veremez. Çünkü o yeni bir pencere yeni bir bakış açısıdır.

T.KUHN

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

PARADİGMANIN AŞAMALARI

1. Bilim Öncesi Dönem

2. Olağan Bilim Dönemi

3. Bunalımlar

4. Devrim

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

I. Bilim Öncesi Dönem

Bilim insanlarının belirgin bir paradigmasının olmadığı, doğa olaylarını açıklamaya yönelik çeşitli yöntemler, kuramlar denedikleri bilimin hazırlık dönemidir. Doğa olaylarını diğerlerine göre en başarılı şekilde açıklayan kuram ön plana çıkar ve kendini kabul ettirir. Kuhn bu kurama "paradigma" der. Bilim insanları artık bu paradigma etrafında toplanarak bir bilim topluluğu oluştururlar.

II. Olağan Bilim Dönemi

Bilim insanlarının bilimsel çalışmalarını kabul edilen paradigma denetiminde gerçekleştirdikleri normal bilim dönemidir. Bu dönemde devrimci hamleler yoktur; paradigmanın açıklayamadığı anomaliler görmezden gelinir, açıklayamadıkları olguları paradigmaya uydurmaya çalışırlar, asla paradigmadan vazgeçmezler.

III. Bunalımlı Bilim Dönemi

Bilim insanlarının mevcut paradigma ile doğa olaylarını açıklamakta güçlük çektikleri, paradigmanın açıklayamadığı anomalilerin çoğaldığı, paradigmaya olan güvenin sarsıldığı, yeni arayışların başladığı olağanüstü bilim dönemidir.

IV. Bilimsel Devrim Dönemi

Mevcut paradigmanın yıkılarak yerine yeni bir paradigmanın geçtiği bilim dönemidir. Bilimsel devrimin gerçekleşmesinden sonra tekrar olağan bilim dönemine geçilir ve aynı süreç bilim tarihi boyunca sürüp gider.

VARLIK SORUNU

YENİ ONTOLOJİ

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

- ❖ Varlık felsefenin ilk ve en önemli sorunudur. İlk filozofların yaptığı felsefeye bakıldığında varlık felsefesi ile karşılaşılır. Varlığın olup olmadığı, ne olarak var olduğu, var olanların kaynağının ne olduğu gibi sorular tüm bir felsefenin çıkış noktası olmuştur.
- ❖ 20.yüzyıla gelindiğinde felsefe de genel olarak ortaya çıkan eğilimlerden biri metafiziği bilgi alanının dışına taşımaktır. Bu durum varlık felsefesinden metafiziği tümüyle çıkarıp, varlıkla ilgili tartışmaları bilimin sonuçlarıyla sınırlama çabalarını da beraberinde getirmiştir.
- ❖ Sözü edilen eğilimin karşısında durarak bilimsel sonuçları da dışlamayacak ama felsefenin doğasında bulunan metafiziğe yer verecek bir varlık felsefesi arayışı baş göstermiştir. Buda Nicolai Hartmann'ın yeni ontoloji felsefesidir.

YENİ ONTOLOJİ

- ➔ Evreni anlamada varlığı katmanlara ayırma ve katmanlara ilişkin bilgileri bir araya getirirken hem bilime hem de metafiziğe yer vermeyi formüle etmiş bir varlık anlayışıdır.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

- ❖ Nicolai Hartmann göre «ontolojiye dönmek gerekir, çünkü felsefi düşüncenin üzerinde çalışıyor olduğu tüm araştırma alanlarındaki, ana problemler görmezlikten gelinerek yada kasten arkalarından dolaşarak metafizik dünyadan silinip atılamazlar.
- ❖ Metafiziksiz bir felsefenin düşünülmemeyeceğini vurgulayan yeni ontoloji, varlığı anlama da bilimi dışarıda bırakmaz. Bu nedenle varlık katmalarından bahseder
- ❖ Ona göre varlık dört katmanda oluşur bunlarda birbirine indirgenemez.

İdeal Varlık	Felsefe inceler	Tinsel Tabaka İnsan ve değerlerinden oluşur Bilme akılla gerçekleşir.	Belirleyici Kategori: Özgürlük
	Psikoloji inceler	Ruhsal Tabaka Bilinçli ve ruhsal yaşantılardan oluşur Bilme tanımayla gerçekleşir	Belirleyici Kategori: Yaratıcılık
Real Varlık	Biyoloji inceler	Organik Tabaka Canlılarda oluşur Sezgi ile kavranır	Belirleyici Kategori: Büyüme Gelişme
	Fizik inceler	İnorganik Tabaka Cansızlardan oluşur Algı ile kavranır	Belirleyici Kategori: Zaman Mekan

- ❖ Felsefenin son çözümleme de yapması gereken tüm katmanlara ilişkin bilgiyi birleştirmek ve bu sayede varlığa ilişkin bütüncül bir bilgiye ulaşabilmektir.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

Hartmann, Batı felsefesinin Descartes'tan itibaren düşünen öznenen hareket ettiğini fakat bunun yanlış olduğunu söyler. Hartmann'a göre, aslında tüm felsefi problemler ontolojik nitelikte problemlerdir.

DESCARTES

“Düşünüyorum, o halde varım” derken

HARTMAAN

“Varım, o halde düşünüyorum”
sözüyle epistemolojiyi (bilgi kuramını) ontolojiye
dayandırır ve varlığın bilgisine, düşünülen nesneden
yola çıkarak ulaşmaya çalışır.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

**YENİ ONTOLOJİ
NEYİ İDDİA
ETMEKTEDİR?**

Bütün felsefi düşünüşlerin temelinde ontolojik yapı vardır. Buna göre varlık bilginin öncesinde olmalı ve epistemoloji ontolojiye dayanmalıdır.

Varlık, en son şeydir, onun arkasında başka bir şey aranmamalıdır.

Varlığı kavramada modern bilimin sonuçları ve hayattan elde edilen bilgiler işin içine katılmalıdır.

Varlık, aşağıdan (inorganik varlık tabakasından) başlayarak fenomenlerin analiziyle incelenmeli, somut olan var olanlardan hareket edilmelidir.

Var olan, mantıksal ya da ereksel metafizik temellendirmelerle açıklanamaz.

Varlıkta "fenomen-numen" ayrımını gereksizdir.

Ontolojiyi, deneysel temellere dayanmalı, bilimsel bilgilerle bağdaştırılmalıdır.

Varlık farklı farklı parçalardan oluşur; dolayısıyla varlıklar "tabakalar" halinde incelenmelidir.

20. YÜZYILIN ÖNE ÇIKAN PROBLEMLERİ(ÖZET)

01

GERÇEKLIK GÖRÜNÜŞ SORUNU

Gerçeklik somut olguların bulunduğu dünya ile mi sınırlıdır, yoksa görünenin arkasında gerçekliğin bulunduğu bir öz var mıdır?

FENOMENOLOJİ
E.HUSSERL

02

YORUM SORUNU

İnsanın kendisini ve onu çevreleyen dünyayı anlamlandırması ve yorumlaması problemidir.

HERMENEUTİK
DİLTHEY
GADAMER

03

VAROLUŞ ÖZ SORUNU

İnsanın belirlenmiş bir özü veya doğası var mıdır? Yok mudur? Sorusu üzerine şekillenmiş problemidir.

VAROLUŞÇULUK
J.P.SARTRE,
A.CAMUS, SİMONE
DE BEAUVOİR

04

DEĞİŞİM SORUNU

Evrenin, insanın ve toplumların değişiminin temelinde yer alan faktör nedir, sorunun ortaya çıkardığı problemidir.

DİALEKTİK
MATERYALİZM
MARX, GRAMSCI,
ALTHUSSER, ZİZEK

05

METAFİZİK BİLGİ SORUNU

Metafizik bilgi olanaklı mıdır, yoksa bilgilerimizin sınırı bilimin sonuçları tarafından mı çizilir, tartışmalarını içeren sorundur.

MANTIKÇI
POZİTİVİZM
SCHLİCK, CARNAP
POPPER, KUHN

06

VARLIK SORUNU

Varlığı anlamada metafiziği ve bilimi dışlamayan bir yöntem inşa edilebilir mi, düşüncesinin ortaya çıkardığı görüş ve tartışmaları içerir.

YENİ ONTOLOJİ
N.HARTMANN

FELSEFE

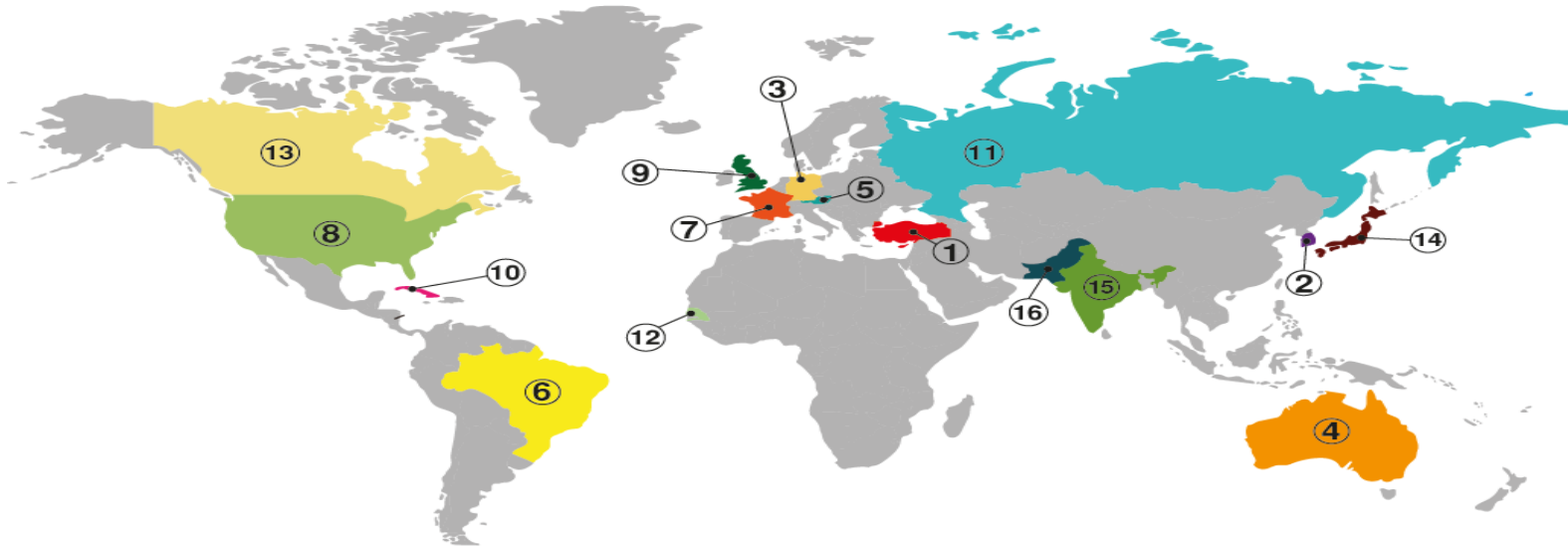
TYT-AYT
KAMPI

20.YY FİLOZOFLARININ

FELSEFİ GÖRÜŞLERİNİN ANALİZİ

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

Harita 5.1: Dünya haritası üzerinde 20-21. yüzyıl felsefecilerinin yaşadıkları coğrafya

1	Nusret Hızır Hilmi Ziya Ülken Takiyettin Mengüşoğlu Macit Gökberk Nurettin Topçu Aydın Sayılı Cemal Yıldıırım Nermi Uygur	(1899-1980) (1901-1974) (1905-1984) (1908-1993) (1909-1975) (1913-1993) (1925-2009) (1925-2005)	Türkiye Türkiye Türkiye Türkiye Türkiye Türkiye Türkiye Türkiye
2	Jaegwon Kim (Yugevin kem)	(1934-)	Güney Kore
3	K. Popper Frege M. Heidegger E. Husserl	(1902-1994) (1848-1925) (1889-1976) (1859-1938)	Almanya Almanya Almanya Almanya
4	Feyerabend (Feyirabend) D. Chalmers (Çalmırs)	(1924-1994) (1966-)	Avusturalya Avusturalya

5	K. Gödel	(Gödel)	(1906-1978)	Avusturya
6	Paulo Freire	(Paulo Freyri)	(1921-1997)	Brezilya
7	H. Bergson J. P. Sartre J. Derrida	(Derida)	(1859-1941) (1905-1980) (1930-2004)	Fransa Fransa Fransa
8	Palantinga Edmund Gettier R. Carnap T. Kuhn W. V. O. Quine	(Plantinga) (Edmin Getiyır)	(1932-) (1927-) (1891-1970) (1922-1996) (1908-2000)	ABD ABD ABD ABD ABD
9	Susan Haack A. N. Whitehead B. Russell Wittgenstein	(Suzan Heyk)	(1945-) (1861-1947) (1872-1970) (1889-1951)	İngiltere İngiltere İngiltere İngiltere
10	E. Sosa	(Soza)	(1940-)	Küba
11	Ayn Rand	(Ayn Rant)	(1905-1982)	Rus
12	Souleymane Bachir	(Süleyman Beşir)	(1955-)	Senegal
13	P. Churchland	(Çörçlnt)	(1943-)	Kanada
14	D. T. Suzuki Kitaro Nishida	(Suzuki) (Kitaro Nişida)	(1870-1966) (1870-1945)	Japonya Japonya
15	R. Tagore	(Degor)	(1861-1941)	Hindistan
16	Muhammed İkbal		(1877-1938)	Pakistan

ALBERT CAMUS

- ❖ Varoluşçuluk ile ilgilenmiştir ve absürdizm akımının öncülerinden biri olarak tanınır;
- ❖ Camus, makalelerinde okuyanı karşıtlıklarla baş başa bırakır. Mutluluk ve keder, yaşam ve ölüm, karanlık ve aydınlık.. Bu çelişki halini şöyle ifade eder: Bir yanda yaşayarak hayatımıza değer vermekte öte yandan eninde sonunda yok olacağımız gerçeğini de bilmekteyiz. Bu çelişkiyle yaşamak "Absürt'ün ta kendisidir. Eğer hayatımızın anlamsız ve boşuna olduğunu biliyorsak, Saçmadan nasıl kurtulurum?"
- ❖ Bu durumda ya dünyayı ortadan kaldırmalıyız ya da kendimizi. Dünyayı yok etmek gibi bir seçeneğimiz olmadığına göre akıllara çözüm intihar mı soruları gelir. Tüm varoluşçularda olduğu gibi, Camus de çözüm asla intihar değildir. İntihar sadece bir kaçıştır ve kolay yoldur. Eğer saçma buradaysa, hayatımızın bir gerçeğiye o halde onu kabul etmekten başka şansımız yoktur.
- ❖ Saçma bilinç ve dünya var olduğu sürece devam edecektir. Absürt, bireyin gerçeğidir. Buna ne kadar erken adapte olursa o kadar erken mücadele etmeye başlayacaktır.

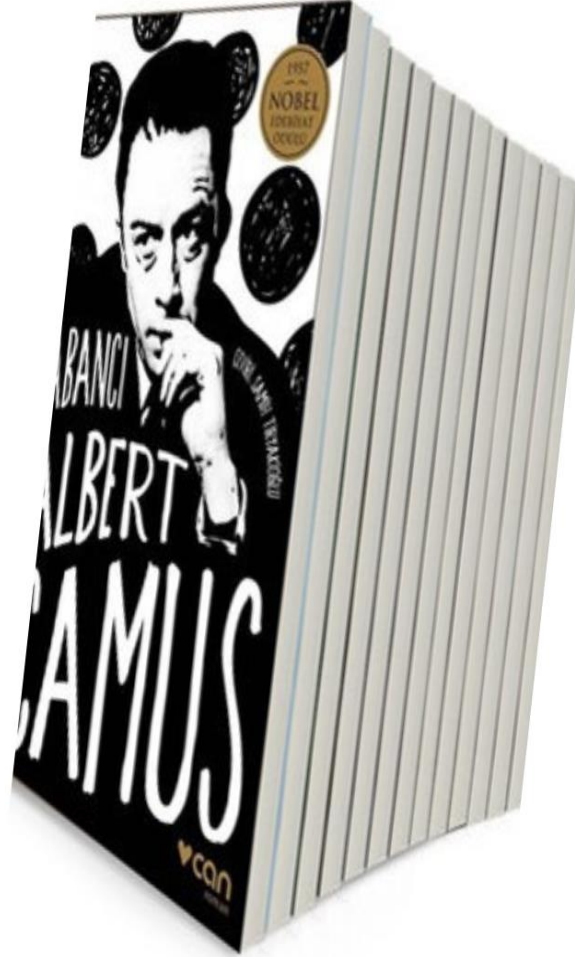
FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

ALBERT CAMUS

- ✓ Hayatının saçmalığını bulmuşsan eğer, bunun farkındaysan, başkaldır ve mücadele et. Bunun üstesinden gelecek yollar bul.
- ✓ Nasıl başkaldırım? Camus'ye göre en iyi başkaldırma yolu sanattır. Bu sanatın altında da hem felsefe hem edebiyat vardır. Yazarken ne öldürüyorsun, ne de baskı kuruyorsun. Kalemle sadece uyarıyorsun. Bu başkaldırı, birlik esasına dayalı, değer oluşturmaya dayalı en güzel başkaldırıdır.
- ✓ Eserleri
- ✓ Yabancı ,Veba.
- ✓ Düşüş, Sisifos Söyleni.
- ✓ Ters ve Yüzü
- ✓ Başkaldıran İnsan.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

TYT-2020 ? ?

SORU Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

PARÇA Parçada-A.Camus'un varoluşçu görüşleri Anlatılmış

- Henri Bergson göre insanda zekâ ve içgüdü diye iki yeti olduğunu söyler. Zekâ, evreni durgun hâlde kavrar. Sezgi ise oluşum içindeki yaşamı doğrudan bilebilir. Bergson'a göre insan zekâsı maddeyi bilir ve kavrar. Ancak hayatı kavrayamaz çünkü hayat zaman içinde sürekli değişiklik gösterir. Zaman ise kendi içinde bir değişim sürecidir.
- Bergson'a göre gerçek, doğru ve aracsız bilgiyi bize sezgi verir. Çünkü hayat bir akış halindedir ve bu akışkan hayatı bize zeka veremez çünkü zeka statiktir. Dinamik olan hayatı ancak sezgi ile kavrayabiliriz.
- Sezgiyi şu örnekle açıklar Bergson: Doktor hastasına tanı (teşhis) koymak istiyor. Hastayı özenle inceliyor, analizler yapıyor, hasta haftalarca denetim altında. Doktor bütün belirtileri sıkı sıkıya araştırmıştır, ama şimdi bir şey kalıyor: "Bir anda yakalama-kavrama", "sezme", "sezip bulgulama" denilen şey
- Hayat, "yaratıcı atılım (hayat hamlesi)"dir. Yaratıcı atılım, bütün canlı varlıklardaki başlıca iç kuvvettir. Bu kuvvet, yaratıcılık niteliğiyle sürekli yeni türler ve yeni cinsler meydana getirir. Yaratıcı atılım, yaratmadan yaratmaya bir sıçramadır. Her canlıya sürekli olarak sıçramalı hayat veren bu hayat atılımının iç kaynağı Tanrı'dır. Tanrı, bitip tükenmek bilmeyen bir hayattır, sonsuz eylem ve özgürlüktür. Zekâ, yaratıcı atılımı bilmeye ve kavramaya yetmez. Zekânın kavrayamayacağı bu hayat atılımını ancak sezgi kavrayabilir.

**HENRY
BERGSON**

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

AYT-2021

?

?

Bu parçadaki öğretmen, zamanın her durumda aynı olduğunu savunarak Bergson'un felsefesindeki hangi görüşe karşı çıkmaktadır?
(AKIŞ)

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

MARTIN HEIDEGGER

- Heidegger göre klasik felsefe varlığın 'nedir'liğine takılarak varlığın anlamının üstünün örtülmesine neden olmuş ve varlığın krizi ortaya çıkarmıştır. Bu krizde gelinen son noktada varlığın aşkın ilan edilmesi ile varlık zamandan soyutlanmış buda varlıkla insan arasındaki bağın koparılışına sebebiyet vermiştir.
- Sorulması gereken soru varlığın nedirliği değil "Varlık olmanın anlamı nedir?" sorusudur. Heidegger'e göre varolmak, ancak zamansallık içinde anlam kazanır, yani cevap uzayda veya zamanın dışında aranmamalıdır.
- Varlık, zamandır. Yani, bir insan için olmanın anlamı yaşam ve ölüm arasında zamansal olarak varolmaktır. Varlık zamandır ve zaman sonludur, yani o, ölümümüzle son bulur. O halde, sahici bir insan olmanın ne olduğunu anlamak istiyorsak, yaşamlarımızı durmadan ölümümüzün ufkunda tasarlamamız gerekir.
- *İnsan, varoluşun ortasına öylece, orada bir varlık olarak (Dasein) atılmıştır. Bu bir tercih ya da seçimin sonucu değildir. Ve insan, bu bırakılmışlık içinde tercihler ve seçimleriyle kendi yaşamını ileriye doğru kurar. Burada zorunlu bir özgürlük deneyimi söz konusudur. İnsan kendi varlığını gerçekleştirmek üzere sürekli seçimler ve tercihler yapmak durumundadır, yani özgürlüğünü gerçekleştirmek zorundadır. Ölüme kadar. İnsan, bırakılmışlığında ölüme yazgılıdır ve varoluşunu buna göre gerçekleştirmelidir.*
- Sonuç olarak Heidegger'in batı felsefesinin yaptığı epistemoloji öncelikli felsefe yerine ontolojiyi epistemolojinin önüne koyan bir felsefenin gerekli olduğunu düşünmektedir.

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

TYT-2022

Buna göre aşağıdakilerden hangisi fenomenolojik bakış açısını yansıtan bir örnektir?

Parçada--Martin Heidegger'e göre fenomenolojisi sorulmuş

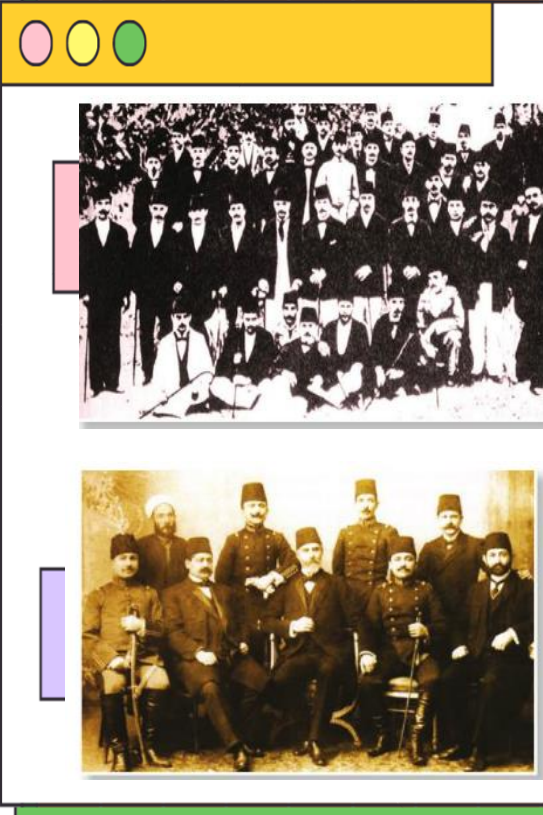
**TÜRKİYE'DE
FELSEFİ DÜŞÜNCEYE
KATKIDA BULUNAN**

FELSEFECİLER

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

- ❖ Ülkemizde kurumsal bir felsefeden söz edebilmemiz için cumhuriyet sonrası gelişmelere bakmamamız gerekir. Osmanlı imparatorluğu döneminde Tanzimat'a kadar batılı anlamda bir felsefi kıpırdanış olmadığı söylenebilir.
- ❖ Tanzimatın ilanını takip eden batılılaşma ve modernleşme çabalarına paralel olarak, özellikle yurtdışında eğitim almış Osmanlı aydınlarının bazı felsefi akımlardan etkilenecek, bu akımlara ait eserlerin çevirilerini ülkede yaygınlaştırmak istediklerini biliyoruz.
- ❖ Başlangıçta modern felsefe anlayışından haberdar olmak, onları kısmi olarak tanıtmak ve aktarmak şeklinde başlayan süreç, çevirilerle devam etmiştir. 1870'lerden itibaren dönemin düşünürleri kendilerine ilişkin görüşleri sergilemeye başlamışlardır.
- ❖ Modern felsefenin Osmanlı'da okunup yazılması ve ürünlerinin ortaya çıkış şartları 19.yüzyılın ikinci yarısından itibaren olmuştur. Bu dönemde Namık kemal, ziya paşa, Münif paşa, Cevdet paşa, ali Suavi, Filibeli Ahmet Hilmi, Ahmet Mithat efendi başta olmak üzere çok sayıda düşünür doğrudan yada dolaylı olarak felsefe ile ilgilenmişlerdir.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

Türkiye cumhuriyetinde felsefe çalışmaları 1933 yılında yapılan «üniveriste reformu» sonucunda hız ve sistem kazanmıştır. Eski adı darülfünun olan eğitim kurumunun yeni adı İstanbul üniversitesi olarak değiştirilmiş ve 1933 yılında ilk felsefe bölümü burada açılmış bu bölüm felsefenin kurumsallaşmasında çok önemli görevler üstlenecek adeta «dinamo» görevi görecektir. 1939 yılında dil tarih ve coğrafya fakültesinde felsefe derslerinin verilmeye başlanması, 1940'ta bağımsız olarak felsefe bölümü kurulması da yine felsefenin akademik bir hale gelmesinde oldukça önemlidir. Bu iki felsefe bölümü üniversite reformundan sonra akademisyen olarak üç kaynaktan beslenmiştir.

Türkiye felsefesinin kurumsallaşmasını sağlayan faktörler

- ÜNİVERSİTELER
- DERGİLER (Dergah mecmuası, Aydınlık Dergisi, felsefe ve içtimaiyat dergisi)
- CEMİYETLER (Türk felsefe cemiyeti, Türk dili tetkik cemiyeti)

Darülfünun'dan kadroya alınan akademisyenler.

Avrupa'ya eğitime gönderilen ve öğrenimlerini tamamladıktan sonra geriye dönen Türkler.

Hans Reichenbach, Ernst von Aster, Walter Kranz gibi yabancı profesörler.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

20.YY TÜRKİYE FELSEFECİLERİ

1800

- RIZA TEVFİK BÖLÜKBAŞI
- HASAN ALİ YÜCEL
- NUSRET HIZIR

1900

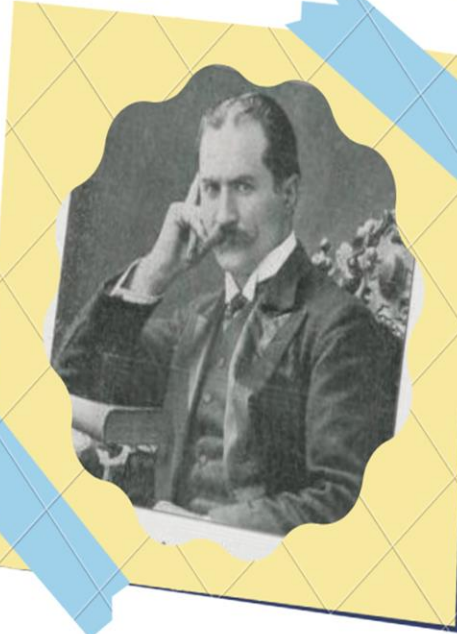
- HİLMİ ZİYA ÜLKEN
- TAKİYETTİN MENGÜŞOĞLU
- MACİT GÖKBERK
- NURETTİN TOPÇU
- AYDIN SAYILI
- BEDİA AKARSU
- NERMİ UYGUR
- MÜBAHAT TÜRKER KÜYEL
- ULUĞ NUTKU
- İOANNA KUÇURADI

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

Rıza Tevfik BÖLÜKBAŞI

- ❖ Rıza Tevfik Bölükbaşı Edirne’de doğmuş. Mülk-i Tıbbiye’den mezun olmuştur. Devlet idaresinde görev almış ve Darül Fünun olarak bilinen İstanbul Üniversitesinde felsefe ve estetik dersleri vermiştir.
- ❖ Feylesof Rıza olarak da bilinen Rıza Tevfik Bölükbaşı aynı zamanda şairdir.
- ❖ **Başlıca eserleri: “Felsefe Dersleri”, “Ömer Hayyam ve Rubailer”, “Abdülhak Hamid ve Mülahazat-ı Felsefiyesi”dir.**
- ❖ “Rıza Tevfik, ülkemizde ilk felsefe ders kitabını yazmış ve bu derslerin programını yapmıştır. Hem lise hem de üniversitede felsefe okutmuştur. Şiirlerinde felsefe yapmış ve yazılarında felsefeyi savunmuştur. Birçok makalesine “feylesof” imzasını atmıştır.
- ❖ Rıza Tevfik’e göre Akıl ile Tanrı’nın varlığı bulunabilir. Ölüm, hayret ve şüphe olguları bizi varlıkta ilk sebebe götürür. Bu da Tanrı’dır.
- ❖ Varlıkta birlik vardır. Her şey Tanrı’nın gücünün görünüşünden ibarettir. İnsan evrenin merkezi ve özetidir. Bu sebeple de âlemin en değerli ve en güzel varlığıdır.”

ilk ders
kitabı

feylesof

varlık birdir.

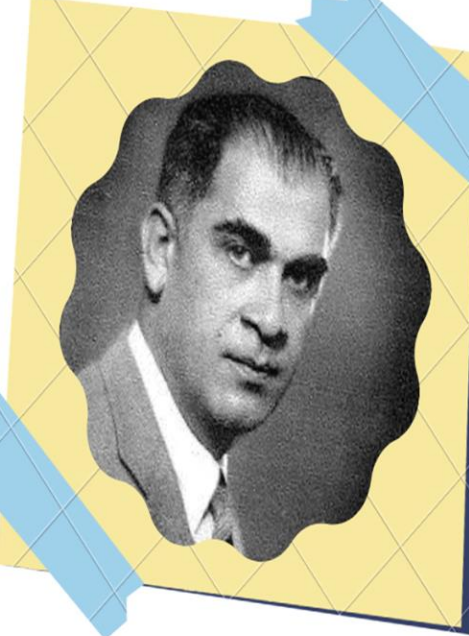
insan

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

HASAN ALI YÜCEL

- ❖ Hasan Ali Yücel 1897 yılında İstanbul'da doğmuş. İlk, orta, lise ve üniversite eğitimini İstanbul'da tamamlamıştır. Marmara Üniversitesi Felsefe Bölümünü bitirmiş ve İstanbul'da çeşitli okullarda felsefe öğretmenliği yapmıştır
- ❖ Hasan Ali Yücel'in felsefesi; hürriyet, eğitim ve hümanizm kavramları üzerine kuruludur.
- ❖ Hürriyeti, insan ve toplum için "bir ideal, kavuşulacak bir yer, bir hedef" olarak belirler. Yücel, hürriyet olmayan yerde insanın karakterinin gelişmeyeceğini ifade ederken bireyin hürriyetini öne çıkarır
- ❖ Hasan Ali Yücel'in "Felsefe Elifbası", "Mantık", "Hürriyet, Gene Hürriyet", "Türkiye'de Ortaöğretim", "Goethe: Bir Dehanın Romanı" adlı eserlerinin yanında dil, kültür ve tarih üzerine çeşitli eserleri bulunmaktadır.
- ❖ Millî Eğitim Bakanlığı görevini yürüttüğü dönemde tercüme bürosu kurdu muştur. Felsefe ve edebiyat alanlarında çeviri yapmıştır.

Hümanizm

Hürriyet

Eğitim

Saygı

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

NUSRET HIZIR

- Nusret Hızır, İstanbul'da doğmuştur. Yurt dışında felsefe, matematik ve fizik üzerine eğitim görmüştür. 1934 yılında İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümünde akademik çalışmalara başlamıştır. Çalışmalarına Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde bilim felsefesi ve mantıkçı pozitivism üzerine dersler vererek devam etmiştir. Ayrıca Hacettepe ve ODTÜ'de de derslere girmiş ve Türk Tarih Kurumunda danışmanlık görevi yapmıştır.
- Nusret Hızır, felsefe ve bilimin kendine ait bir dili olduğu görüşündedir. Felsefe ve bilim gibi sistemli insan faaliyetlerinin kendi dili ve özel kavramları olduğunu belirtir. Felsefesinin diyalektik çerçevede olduğunu söyleyen Nusret Hızır, analitik felsefenin felsefeye bakışını da benimsediğini ifade eder.
- Nusret Hızır, "Felsefe Yazıları" adlı kitabıyla da Türk Dil Kurumu 1977 Deneme Ödülü'nü almıştır. Çok sayıda akademik çalışmasının yanı sıra Nietzsche ve Erasmus'tan çeviri kitaplarıyla "Bilimin Işığında Felsefe", "Geride Kalanlar" vb. eserleri bulunmaktadır.

Bilim

Dil Analizi

Mantıkçı
Pozitivizm

Analitik
Yöntem

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

HİLMİ ZİYA ÜLKEN

- Hilmi Ziya Ülken İstanbul üniversitesi siyasal bilgiler mezunudur. Çeşitli okullarda tarih ve coğrafya öğretmenliği yapmış daha sonra üniversiteye geçmiştir.
- Berlin üniversitesinde eğitimini tamamladıktan sonra yurda dönmüş ve İstanbul üniversitesinde Türk düşünce tarihi kürsüsüne doçent olarak atanmış burada felsefe, sosyoloji sanat üzerine çalışmalar yapmıştır.
- Felsefenin kendini olgu ile sınırlayan tavrını «dogmatik» bulan Hilmi Ziya Ülken, metafiziği Aristoteles gibi, ilk bilim veya felsefe olarak belirler. Ona göre felsefe kendisini olgu ile sınırlandırmalı ve olanın ötesini derinlemesine bir araştırmayla açıklayabilmeyi hedeflemelidir.
- Ülken varlığı sonlu ve sonsuz varlık olarak ikiye ayırır. Felsefe, sonlu varlıktan yola çıkarak sonsuz varlığa bir düşünce, araştırmadır. Ona göre sonlu varlık, sonsuz varlığı asla bilemeyecek olup, olsa olsa mantık yardımıyla düşünebilecektir. Bu düşünceye yardımcı olarak da Ülken, insanın sezgisini kullanarak sonsuz varlığı hissedebileceğini iddia eder.
- “Varlık ve Oluş”, “Aşk Ahlakı”, “Ahlak” İnsanî Vatanperverlik”, “Türk Düşünce Tarihi”, “Türk Filozofları Antolojisi”, “Metafizik”, “İbn Haldun”, “İslam Düşüncesi”, “Felsefeye Giriş” ve “İslam Felsefesi Tarihi” eserlerindedir.

Aşk Ahlakı

Metafizik

Sezgi

Tanrı'ya karşı
duyulan sorumluluk
ve özgürlük

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

TAKİYETTİN MENCÜŞOĞLU

- Takiyettin Mengüsoğlu, Malatya'da çiftçi bir ailede doğmuştur Almanya'da Berlin Üniversitesinde felsefe, fizik ve kimya öğrenimi görmüş; Husserl ve Scheler üzerine doktora yapmıştır.Yurda döndüğünde akademik çalışmalarına İstanbul Üniversitesinde devam etmiştir. Felsefe profesörü olarak emekli olmuştur.
- Değer alanındaki çalışmalarıyla ön plana çıkan Takiyettin Mengüsoğlu, yeni ontoloji ve fenomenoloji akımlarından etkilenmiş ve bu alanda dersler vermiştir.
- Takiyettin Mengüsoğlu, insanın ne olduğu sorunuyla yakından ilgilenmiş ve insanı ontolojik temelde antropolojik bir varlık olarak tanımlamıştır. İnsanı açıklamada onun tek özelliğinden yola çıkmanın hatalı olacağını belirtmiş, insanın tüm yapısı ve eylemleriyle ele alınması gerektiği üzerinde durmuştur.
- Ona göre insan, değer üreten bir varlıktır ve ona yaklaşırken bu değerler göz ardı edilmemelidir.Tüm alanlarda üretken olan insana bütünlükçü yaklaşılması doğru bir tavidir.İnsan, ona göre kendini ve başkasını tanımalı çünkü ahlaki bir varlık olabilmesinin koşulu buna bağlıdır. İnsan kendi eylemlerinden sorumludur, onun kişi olması bu sorumluluğu taşımasındandır.
- Eserleri “Felsefeye Giriş”, “Kant ve Scheler’de İnsan Problemi”, “Değişmez Değerler ve Değişen Davranışlar”, “Felsefi Antropolojisi”, “Fenomenoloji ve Nicolai Hartmann”, “İnsan ve Hayvan”, “Dünya ve Çevre” vb. eserleri vardır.

Felsefi
Antropoloji

Aksiyoloji

İnsan
Sorunu

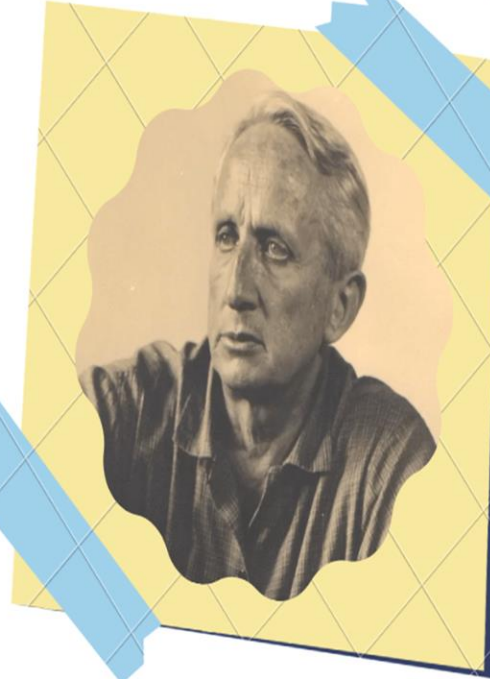
Eğitim

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

MACİT CÖKBERK

- Macit Gökberk, Selanik'te doğmuştur. İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümünden mezun olduktan sonra Almanya'nın Berlin Üniversitesinde doktorasını yapmıştır. Türkiye'ye dönünce mezun olduğu İstanbul Üniversitesinde felsefe dersleri vermiştir.
- Felsefe tarihinde yapmış olduğu çalışmalarla öne çıkan Macit Gökberk, dil ve düşünce üzerine de çalışmalar yapmıştır. Sade bir Türkçe ile felsefenin anlaşılır olması için çaba sarf etmiştir. Uzun yıllar Türk Dil Kurumunun da başkanlığını yapmıştır.
- Ona göre Toplumun çıkmaza girdiği zamanlarda felsefenin insanları aydınlatma görevi vardır. Çünkü ona göre felsefe, hayatın içindedir ve gerçeğin bütününe anlaşılmasını sağlar. Türkiye'de yapılan felsefenin ülkeyi aydınlanmaya götürdüğünü ve Türkiye'nin de Batı gibi bazı toplumsal evrelerden geçmesi gerektiğini belirtir.
- "Felsefe Tarihi" "Değişen Dünya Değişen Dil", "Batı Anadolu'nun Yetiştirdiği Antik Filozoflar", "Aydınlanma Felsefesi, Devrimler ve Atatürk", "Kant ve Herder'in Tarih Anlayışları"dır.

Felsefe Tarihi

Ulusal felsefi dil

insan Sorunu

Felsefe aracıyla aydınlanma

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

Nurettin Topçu (1909 – 1975)

Felsefesini Oluşturan Temel Kavramlar

- ♣ Hareket
- ♣ Ruh
- ♣ İrade
- ♣ İman
- ♣ İsyah ahlakı

- ✓ Nurettin Topçu, İstanbul'da doğmuştur. Aslen Erzurumludur Maarif eğitim bursu kazanmıştır. Fransa'da lisans eğitimi sonrasında Sorbonne Üniversitesinde doktorasını verir.
- ✓ Fransa da Aksiyon(hareket) felsefesinin kurucusu olan M.Blondel ile tanışmıştır. Onun felsefesinden etkilenmiştir.
- ✓ Yurda dönüşünde İstanbul Üniversitesinden doçentlik unvanı almıştır. Çeşitli liselere felsefe öğretmeni olarak görev yapmıştır. İzmirde görev yaparken hareket dergisini çıkarmıştır.

FELSEFECE

"Hareket ediyorum, düşünüyorum, birliği seviyorum, o hâlde varım."

Nurettin Topçu

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

Hareket, biyolojik olarak yer değiştirme anlamında değildir. İnsanın kendini ve başka varlıkları değiştirebilmesiyle alakalıdır. Hareket insanın kendinde olanla sonsuz olana yönelmesi, insanın Allah'ı sürekli düşünmesi ve yaşamasıdır.

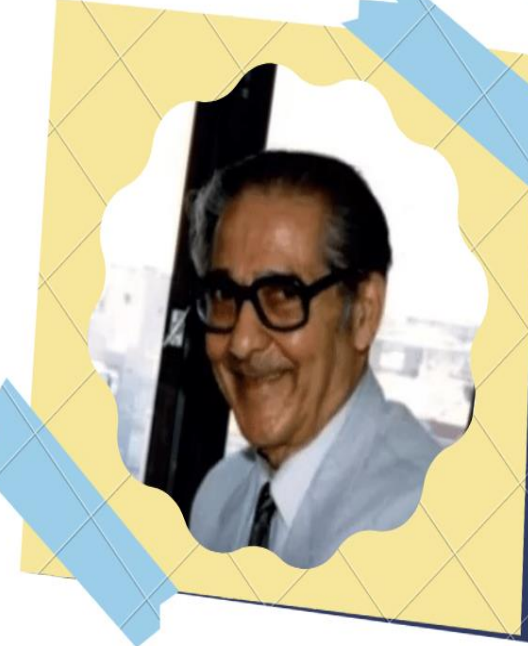
- ✓ Ona göre birey, özgür iradesiyle aklını kullanırsa toplumda aydınlanma meydana gelir ve toplumu bozucu etkilerden arındırır. Bireyler toplumun huzuru ve güvenliği için harekette bulunmuyorsa ruh, iman ve iradede bir zayıflık vardır ve orada Allah unutuluyor görüşündedir.
- ✓ Topçunun ahlak anlayışı, kin duygusuyla değil hak ve adalet duygusundan kaynaklanmaktadır. Onun ahlak anlayışı haksızlıklar karşısında ortaya çıkmış isyan ahlakına dayanır.
- ✓ İsyen etmemek de kişiliksiz olmaktır. O kötülükler karşısında teslimiyetçi olmayı şiddetle eleştirir. Bu açıdan eğitim önemlidir. Çünkü ona göre özgür zihniyetin oluşumunda en önemli faktör eğitimidir. Okul, düşünen insanların yetiştirildiği ve özgür iradeleriyle hareket etmelerinin öğretildiği yer olmalıdır.
- ✓ İsyen ahlakı; insanın iman, irade ve sorumluluk gözeterek özgür iradesiyle aklını kullanmasıdır. İsyen ahlakı, Allah'ın emirlerinin uygulanması için bu emirlere engel olan durumlara karşı isyan edilmesini temsil eder.
- ✓ Nurettin Topçu'nun öne çıkan kitapları şunlardır: "Yarınki Türkiye", "Felsefe", "Bergson", "Varoluş Hareket Felsefesi", "Var Olmak", "Mantık", "Mevlana ve Tasavvuf", "Kültür ve Medeniyet" ve "Taşralı".

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

AYDIN SAYILI

- 1933 yılında, Ankara Atatürk Lisesinde bakalorya sınavını Atatürk'ün huzurunda vermiş ve yurtdışı eğitime gönderilmiştir.
- 1942 yılında Harvard üniversitesinden bilim tarihi alanında dünyadaki ilk doktora derecesi ile mezun olmuştur. Kopernik'in orta çağ İslam dünyasındaki bilimsel çalışmalarından etkilendiğini ortaya koyduğu «copernicus» adlı eseri ile 1973'te, Kopernik'in 500. Doğum yılı nedeniyle Polonya hükümeti tarafından kendisine «Kopernik Madalyası» verilmiştir. 2009 yılında tedavüle sürülen 5 Türk lirası banknotlarının arka yüzünde portesi bulunur.
- Aydın Sayılı, çalışmalarıyla Türklerin, İslam dünyasının, Mısırlıların, Mezopotamyalıların ve diğer çeşitli medeniyetlerin bilime ve batı medeniyetinin oluşumuna yaptığı katkıyı ortaya koymuş bir bilim tarihçimizdir. İslam dünyasındaki gözlemlerine ilişkin tespitleri de bilim tarihi açısından önemlidir.

Bilim Tarihi

Türk ve
İslam Bilimi

Orta Çağ
İslam Bilimi

Kopernik
Madalyası

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

İOANNA KUÇURADI

- ❖ İoanna Kuçuradi, İstanbul'da doğmuştur. İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümünden mezun olduktan sonra bir süre bu üniversitede asistanlık yapmıştır. Doktora derecesinden sonra birkaç yıl Atatürk Üniversitesinde felsefe ve Latince dersleri vermiştir. İnsan felsefesi üzerine yaptığı çalışmalarıyla profesör olan İoanna Kuçuradi, değerler felsefesi alanında çalışmalarına hâlâ devam etmektedir.
- ❖ İoanna Kuçuradi kurucuları arasında bulunduğu Türkiye Felsefe Kurumunda genel sekreterlik ve devamında başkanlık görevlerinde bulunmuştur. Uluslararası Felsefe Kurumları Federasyonunun yönetim kurulunda görev alan İoanna Kuçuradi, daha sonra Uluslararası Felsefe Kurumları Federasyonunda başkanlık görevine getirilmiştir. Federasyonun ilk kadın başkanıdır.
- ❖ Özgürlük problemini etik açıdan ele almış ve ona varoluşçu felsefe akımı ekseninde yanıtlar aramıştır. İoanna Kuçuradi, varoluşun özden önce geldiğini ve insanın bu öze eklediği özgürlüğünse sonradan oluştuğunu ileri sürer. Her insana açık olan özgürlüğe ulaşma durumunu sadece bazı insanların gerçekleştirebileceğini savunur.
- ❖ İoanna Kuçuradi, "Max Scheler ve Nietzsche'de Trajik", "Nietzsche ve İnsan", "Schopenhauer ve İnsan", "Liselerimizde Felsefe Öğretimi", "İnsan ve Değerleri: Değer Problemi", Etik, Sanata Felsefeyle Bakmak, "Çağın Olayları Arasında" ve "Yüzyılımızda İnsan Felsefesi" adlı kitapları da bulunmaktadır.

Değerler
Felsefesi

Varoluşçuluk

insan
Felsefesi

İnsan Hakları
Felsefesi

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

Mübahat Türker Küyel (1927 – ...)

Felsefesini Oluşturan Temel Kavramlar

- ❖ Felsefe tarihi
- ❖ Felsefenin kültürlerarasılığı
- ❖ Türk ve İslam Felsefesi

Mübahat Türker Küyel, felsefe lisans eğitimini Dil ve Tarih–Coğrafya Fakültesi'nde bitirmiş ve yine aynı fakültede doktora derecesini almıştır. 1968 yılında Felsefe Tarihi Kürsüsü başkanlığına geldikten sonra 1994 senesine kadar bu görevini sürdürmüştür. Türk ve İslam filozoflarının felsefeye katkıları konusunda çalışmalar yapmıştır. “Felsefe neden Antik Yunan’da başlamış olsun?” sorusunun felsefenin önemli sorularından olduğunu savunmuş ve Yunan öncesi kültürlerde var olan felsefi etkinlikleri ortaya çıkarmaya çalışmıştır.

FELSEFECE

“İslam felsefesi, Yunan düşüncesinin basit bir devamı değildir, kendine özgün fikirler de ortaya çıkarmış büyük bir kültürün felsefesidir.”

Mübahat Türker Küyel

FELSEFE

TYT-AYT KAMPI

NERMİ UYGUR

- ❖ Nermi Uygur, 1948 yılında İstanbul üniversitesi felsefe bölümünden mezun olmuş, Köln Üniversitesinde eğitim görmüş ve 1952 yılında doktor unvanı almıştır.
- ❖ Fenomenoloji üzerine araştırmalar yapmıştır. Türkiye'ye dönüşte Husserl'de başkasının beni teziyle doçent olmuştur.
- ❖ Türkiye'de felsefenin gelişiminde önemli çalışmaları olmuştur.
- ❖ Filozof denemeci gibi çalışırsa başarıya ulaşır düşüncesiyle edebiyata da yönelmiştir.
- ❖ Uygur göre felsefe bir arayıştır. Ve taşıma felsefe ile düşünce değirmeni dönmez. Kendi felsefemizi üretmek zorundayız ama başka felsefelere sırt çevirerek değil.

Kültür-Dil
Bağı

Kültürlerarasılık

Fenomenoloji

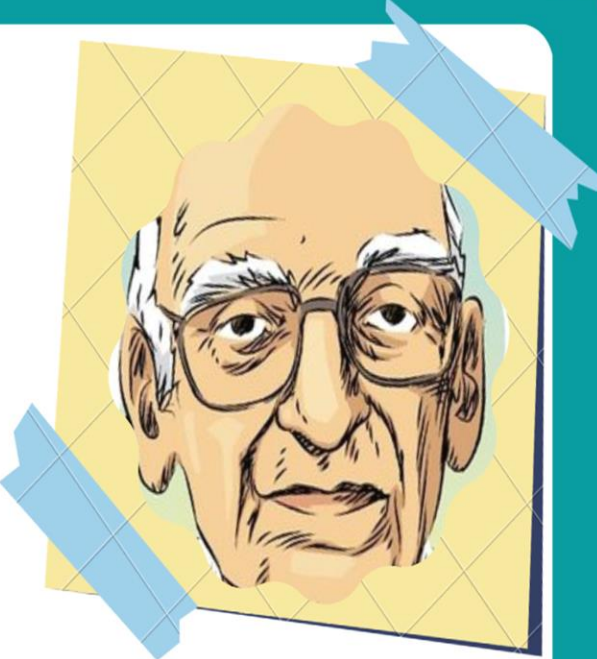
Felsefe Bir
Arayıştır.

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

ULUÇ NUTKU

- ❖ 1964 yılında İstanbul üniversitesi felsefe bölümünden mezun olmuş ve 1969 yılında yine aynı fakülteden doktora derecesi almıştır. Çukurova, Mersin ve Cumhuriyet üniversitelerinin felsefe bölümünü kurmuştur.
- ❖ Bir üniversiteden diğerine geçen bu çalışmaları nedeniyle kendisine «gezgin filozof» adı verilmiştir. Yalnızca felsefe bölümlerinin kurulması konusunda değil, felsefe dergilerinin çıkarılması konusunda da aktif rol almıştır.
- ❖ Nutku'ya göre insan toplumun bir parçasıdır ve felsefe hem insana hem de topluma etki eder. Ona göre "Felsefe karşıt kültürdür -mevcut kültürün içinde, onu tartışan ve tartıştıran, geliştirici karşıt kültür-. Mevcut kültür, karşıtını barındırdığı sürece serpilir. Toplumlar felsefesiz pekâlâ yaşayabilir ama bu kendini tekrar eden bir yaşayıştır.
- ❖ Özellikle çalıştığı alan insan felsefesidir.

Kültür

İnsan Felsefesi

Durağan Toplum

Karşıt kültür olarak felsefe

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI